

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredno nedelje in praznike. — Inzerati do 80 peti vst. a Din 2, do 100 vst. a Din 2.50, od 100 do 300 vst. a Din 3, večji inzerati peti vst. a Din 4.— Popust po dogovoru, inzeratni davek posebej. — Slovenski Narod volja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inostranstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Kranjska ulica št. 5
Telefoni: 21-22, 21-23, 21-24, 21-25 in 21-26

Podružnice: MARIBOR, Galski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRAD, Stomilov trg št. 8. — Poštna številka v Ljubljani št. 10.351.

Zavezniki prodirajo proti Trondhjemu

Po londonskih poročilih je položaj zavezniških čet na Norveškem ugoden — Vedno večja vloga letalstva pri vojnih operacijah — Angleške, francoske in norveške čete obkrožile Nemce pri Narviku

London, 23. aprila. s. (Reuter) Čeravno sinočnje kratko uradno poročilo vojnega ministrstva o operacijah na Norveškem samo na splošno omenja uspešno pomoč angleške vojske Norvežanom. Vendar sklepe iz stilizacije uradnega poročila, da je položaj za zavezniške čete na Norveškem ugoden. Sicer so še vedno o poročilih bojev na Norveškem na razpolago le švedska poročila, ki govore ponovno o uspešnem norveškem odporu proti prodiranju nemške vojske med Hamarom in Elverumom, obenem pa zopet javljajo, da se na tem sektorju bore ob strani Norvežanov tudi že angleške čete. Hamar in Elverum sama pa sta trenutno v nemških rokah, kar priznava sedaj tudi uradni norveški krogi.

Iz švedskih poročil je treba smatrati kot potrjeno, da obvladujejo sedaj Angleži in Norvežani vso železniško progo Andalsnes-Hamar. Nemška letala poskušajo s ponovnimi bombnimi napadi progo napraviti neuporabljivo in tudi oddelki škakalcev s padali, ki jih spuščajo nemška letala za angleške postojanke pri Dombasu, zasledujejo isti namen.

Prodiranje zavezniki in norveške vojske proti Trondhjemu se nadaljuje po načrtu. Nemška posadka nima na razpolago niti poti po morju, niti po kopnem, da bi mogla dobiti zadostna ojačenja. Zračna zveza pa v to svrhu za dalj časa gotovo ne bo zadostovala. Zavezniške čete prodirajo proti Trondhjemu tako z juga, kakor tudi s severa. Na severu poročajo sedaj o večjih bojih iz okolice Stikstad, nekako 70 km pred Trondhjemom. Nemška letala so ponovno bombardirala Steinkjer.

V operacijah zadnjih dni ima na obeh straneh vedno večjo vlogo letalstvo. Merodajni angleški vojaški krogi sicer še ne mislijo, da se je na Norveškem že pričela prava borba za premoč v zraku, pač na poudarjajo, da so v vseh dosedanjih bojih v zraku obdržali Angleži iniciativo, čeravno so njihova letalska oporišča mnogo bolj oddaljena od bojišča nego nemška.

Stockholm, 23. aprila. AA. (Havas). Listi poročajo iz Norveške, da so francoske, angleške in norveške čete obkrožile nemške čete pri Narviku.

London, 23. aprila. AA. (Reuter). Po vestih, ki so prispale sredi, zbirajo Nemci nove čete ob železniških progah, ki vodijo k železnim rudnikom. Izve se, da so nemški oddelki pri Bjelvenu in bližini švedske meje odrezani in da je njihov položaj brezupen. Zato pričakujejo, da bodo prestopili ti Nemci švedsko mejo.

Dva nova strateška problema

London, 23. aprila. s. (Exchange Telegraph) V angleških vojaških krogih opozarjajo, da se v vojaških operacijah na Norveškem sedaj pojavljata predvsem dva popolnoma nova strateška problema, ki ju doslej še nikdar ni bilo mogoče dovolj proučiti.

Prvo vprašanje je, če je mogoče vojsko v oddaljeni zasedeni zemlji dovolj zaglati samo po zračni poti z vsem potrebnim materialom. Drugi problem pa je, če je mogoče nasprotniku izkrcanje vojske preprečiti s pomočjo zračne letalske premoči.

Dosedanje operacije na Norveškem so po angleškem mnenju pokazale, da se razvija položaj za Angleže ugodno. Čeravno so Nemci zaradi številnih svojih letališč na Norveškem in Danskem v ugodnejšem položaju za napade na angleško ekspedicijsko vojsko, ki se izkrcava v norveških lukah, vendar niso nemška letala doslej prizadela Angležem skoraj nobenih izgub. Seveda bodo večje ali manjše izgube prej ali slej neizbežne.

Ubit ameriški vojaški ataše

Washington, 23. aprila s. (Ass. Press) Ameriški vojaški ataše v Stockholmu kapetan Lose je bil v nedeljo ubit pri nemškem letalskem napadu na mesto Dombas na Norveškem. Drobec letalske bombe ga je zadel naravnost v srce.

Na konferenci tiska je izrazil zunanji minister Hull iskreno žalost ameriške vlade zaradi smrti ameriškega vojaškega atašaja v Stockholmu. Hull je dalje sporočil, da bo ameriška vlada glede dogodka zbrala najprej potrebne podatke, preden podvzame kakršnekoli diplomatske korake.

Po uradnih podatkih se je ataše mudil na Norveškem, da pomaga ameriškim državljanom pri izselitvi iz Norveške.

Nemško poročilo

Berlin, 23. aprila. AA. (DNB) Nemška letalska sila vrše stalno napade na Norveškem ter podpirajo napredovanje nemških čet pri Elverumu, Mjösenu in Bilehamerju. Nemška letala so izvršila številne izvidniške polete ter napadla norveške čete z bombami in strojnimi. Nemški bombni napadi so se vršili v glavnem v pokrajini Andalsnes in Namsos, ki so ju

zasedli Angleži. Nemška letala so bombardirala čete, ki so se izkrcavale. Važno železniško središče Dombas, ki je v središču Norveške, je bilo uničeno, pristaniške naprave in Andalsnes in Namsos pa so težko poškodovane. Nemški bombniki so stalno napadali Angleže ter jim povzročili veliko škodo. Nemška letala so zadelo tudi na tri angleške tovorne ladje. Dve sta se takoj potopili, na tretjo pa je nastal požar. Zasedi sta bili tudi dve vojni ladji, ter težko poškodovani.

Norveška Bela knjiga

London, 23. apr. s. (Reuter) Norveška vlada je objavila pravkar kratko Belo knjigo o okoliščinah nemške invazije Norveške. Med novimi podatki, ki jih navaja Bela knjiga, je tudi ta, da je po informacijah norveške vlade moral nemški poslanik vedeti, da so nemške čete na poti na Norveško, še preden so sloh Angleži in Francozi položili mine v norveških teritorialnih vodah. Nemški poslanik tudi ni poskušal norveški vladi poročiti o invaziji Norveške s pomočjo svojih min ob norveških obalah s strani zaveznikov, temveč je navedel kot razlog invazije samo, da bi bila drugače Anglija napadla Norveško. Nemški poslanik je tudi formalno zahteval imenovanje nove norveške vlade pod Quistingom.

Švedska poročila o bojih

Nemško vojaštvo jemlje norveške talce, ki morajo pobirati municijske zaboje, ki jih spuščajo nemška letala

Stockholm, 23. aprila. e. Po poročilih, ki jih je prejel stockholmski list »Aftenbladet«, so Nemci ob koncu preteklega tedna vztrajno bombardirali zlasti železniško progo, ki veže Namsos s Trondhjemom. Namen nemških letalcev je bil preprečiti koncentracijo zavezniških in norveških čet. Bombardirani sta bili železniški postaji Greng in Snaasen, 25 km južno od jezera Snaasen. Mesto Steinkjer, kjer so norveške čete koncentrirane, je v plamenih zaradi močnega bombardiranja iz zraka. Po sedaj prejetih poročilih je proga le malo poškodovana, pretrgane so bile ponekod le telefonske žice, tako da so prekinjene zveze. Angleški napad iz zraka je bil izvršen na dva zračna aerodroma v trondhjemskem področju, da se Nemcem onemogoči čisto letalske akcije. Topovi izpred trdnjave Hegra so bili premestili na večbalešice Vernes v okolici Trondhjemu, ki ga Nemci uporabljajo kot letališče. Po poročilih, ki so prispela v Stockholm iz Rorosa, okrog 110 km južnozhodno od Trondhjemu in 30 km od švedske meje, je železniška proga od Andalsnesa do Dombasa popolnoma v zavezniških rokah. Vsi poizkusi Nemcev, da bi to progo presekali, niso uspeli, čeprav so spuščali vojske s padali.

Podvigi angleškega letalstva

od začetka vojnih operacij na Norveškem Najmanj 100 nemških letal zbitih

London, 23. aprila. AA. (Havas) V dobro obveščenih angleških krogih smatrajo, da je bilo od začetka operacij na Norveškem zbitih ali popolnoma uničenih najmanj 100 nemških letal. Od 8. do 17. t. m. je angleško letalstvo zabilo 28 sovražnih letal, 19 pa jih je bilo težko poškodovanih. Norvežani so zbili 10 nemških letal. Švedska pa je zbila ali prisilila k pristanku 6 nemških letal, ki so letela nad švedskim ozemljem. Težko bilancirani je treba dodati še gotovo število sovražnih letal, ki so bila uničena na zemlji ob priliki napadov na Stavanger. Točno število na ta način uničenih letal ni znano, lahko pa se računa, da je bilo uničenih najmanj 30 nemških letal. Težko število je treba dodati še gotovo število vodnih letal, uničenih v norveških fjordih. Po 17. t. m. so Nemci izgubili na zapadnem bojišču 8 letal. Dlje so pomorske letalske sile zbile 8 nemških letal, okoli 10 pa so jih zbili Norvežani in Švedi. V istem času je angleško letalstvo izgubilo 27 letal, pri čemer so vračunana tudi letala pomorskih sil.

Glavni podvigi angleškega letalstva od začetka operacij na Norveškem do 18. aprila so bili: Dne 7. aprila so angleški bombniki napadli sovražni konvoj na odprtem morju pred Hornbeom. Skoda ni znana. 10. aprila so angleška letala izvršila napad na 2 križarki in 2 rušilca pred Bergenom. Ena križarka je bila težko poškodovana in po nekaterih poročilih potopljena. 11. aprila je bil izvršen napad na osem prevozov streliva v Velikem Beltu. En transport je bil potopljen, verjetno pa

da izvršijo ta napad.

List »Stockholmske Tidningen« opisuje uničenje nemškega oddelka, ki se je spustil s padali pri Dombosu, da razstrelijo to važno železniško križišče. S padali se je spustilo na zemljo okrog 200 vajakov. Prvi so jih opazili norveški gojenci, ki se sedaj vežbajo, a tem so bili poslani na pomoč norveški smučarski oddelki. Nemci so se zatekli v neko vaško poslopje in v zeli s seboj okrog 50 civilistov kot talce. V poslopju so razmestili strojnico in se pripravili za obrambo. Posrečilo se jim je tudi dobiti zvezo s štabom svojega poveljstva in tako je prispelo neko letalo, ki je vrlo municijo. Nemci so prisilili norveške talce, da so odšli iz hiše na polje po municijo. Med tem pa so Norvežani pripeljali top iz rova, s katerim so začeli streljati. Več strelav je udarilo v hišo in naposled so se Nemci vdali. Imeli so 25 mrtvih in 25 ranjenih. Po poročilih iz Dombasa so angleške čete dospele do železniške proge Trondhjem - Elverum, odkoder so pričele napadati v smeri proti Elverumu. Hkrati so drugi oddelki prispeli do Lillehamara, od koder je bil izvršen napad proti Hamarju.

tudi drugi. 12. aprila je bil izvršen napad na dve vojni ladji v fjordu Kristiansund. Skoda ni znana. Istega dne so izvršile letalske sile napad na vojne ladje in pripeljane čete v luki Bergen. Več bomb je zadelo cili. Uničeno je bilo skladišče streliva. Istega dne je neko letalo napadlo neko sovražno vojno ladjo. Dne 14. aprila so pomorske čete izvršile napad na konvoj in zažgale eno ladjo. Istega dne je bil izvršen napad na konvoj na odprtem morju pred Bergenom. Ena ladja je bila potopljena, druga zažgana. Dne 16. aprila so pomorske letalske čete ponovno napadle konvoj pred Bergenom. Bomba je zadela sovražno podmornico. V teku minulega tedna so zavezniške zračne sile izvršile nove napade, o katerih pa še ni podrobnosti. Med te podvige je treba šteti napad na letališče Aalborg.

Angelske in nemške izgube na morju

London, 23. aprila. e. (Reuter) Z nemške strani še vedno objavljajo številke, s katerimi žele dokazati, da je angleška mornarica imela ogromne izgube. Na pristojnem mestu v Londonu ugotavljajo, da so Nemci od začetka vojne izgubili 24 vojnih ladij, največji podmornice, ki jih je potopilo zavezniško brodogradništvo. V istem času je Anglija izgubila 18 ladij s podmornicami v zvezi s oboroženo trgovsko ladjo »Rawalpindi«. Anglija je od 15 britanskih ladij izgubila samo eno in

prav tako od sedmih nosilcev letal tudi eno, potopila pa se ni nobena križarka. Izguba teh vojnih ladij pa za Anglijo ne pomeni dosti in bi tudi ne bila velika. Četudi Nemčija ne bi izgubila nobene svoje ladje, kajti premoč Anglije na morju je še vedno ogromna. Nemčija pa je imela silne izgube, ki jih ne bo mogla nadomestiti, dočim se moč angleške mornarice stalno veča z obsežnim programom gradnje novih vojnih ladij.

Ze 800 angleških letal nad Nemčijo

London, 23. aprila. s. (Reuter). Po podatkih letalskega ministrstva je doslej že 800 angleških letal poletelo nad Nemčijo ter so pri tem preletela daljavo okoli 1.300.000 km.

Predsednik kanadske vlade pri Rooseveltu

Warsprings, 23. aprila. AA. (Reuter) Predsednik Roosevelt je izjavil novinarjem, da prispe danes v Warsprings predsednik kanadske vlade Mackenzie King, ki ostane v Warspringsu do četrtega popoldne. Ves čas svojega bivanja v Warspringsu bo imel Mackenzie King razgovore z Rooseveltom. Roosevelt je dodal, da ta sestanek nima z ozirom na položaj posebnega pomena.

Warsprings, 23. aprila. AA. (Reuter) Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt je izjavil novinarjem, da bo napravil 21dnevno nepolitično potovanje po Združenih državah. Roosevelt je dodal, da bo šel na pot po republikanskem kongresu, ki bo mesca junija.

Bolgarija in vojna

Sofija, 23. apr. AA. (Bolgarska telegraf-ska agencija). Predsednik vlade Filov je imel v vasi Gugarcinu v severni Bolgariji govor, v katerem je med drugim dejal:

Medtem ko tako rekoč ves svet preživlja tragične dogodke, vodimo mi v Bolgariji modro politiko miru in nevtralnosti ter se složno posvečamo delu za gospodarski in kulturni napredek naroda. Ali to Bolgarija zapletena v sedanjo vojno, to je vprašanje, ki si ga zastavlja vsak Bolgar. Lahko vam zagotovim, je dejal predsednik bolgarske vlade da imamo mnogo razlogov za to, da lahko smatramo, da bomo še dolgo uživali mir in to ne samo mi Bolgari, temveč vse balkanske države. Prepričan sem, in to naglašam, da ni nobenih razlogov, ali okoliščin, zaradi katerih bi se morali bati, da bi bil naš mir ogrožen.

Zborovanju je prisostvovalo več tisoč kmetov, ki so govor predsednika vlade prisrčno pozdravili.

Danes bosta govorila

Churchill in Simon

London, 23. aprila. AA. Danes ne bo Chamberlain podal svojega običajnega tedenskega poročila o poteku svetovnih dogodkov, pač pa bo govoril Winston Churchill, a ne v spodnji zbornici, temveč na tradicionalnem banketu, ki ga priredijo vsako leto na dan sv. Jurija, patrona Angleške. V spodnji zbornici pričakujejo z velikim zanimanjem proračunske ekspozice ministra Simona.

Zemljevidi ne smejo v inozemstvo

Bern, 23. apr. s. (Reuter) Švicarski generalni štab je poslal vsem trgovinom svarilo, naj ne pošiljajo v inozemstvo kart švicarskega ozemlja, kakor tudi ne fotografij, posnetih iz letal. Trgovine so bile celo naprošene, da stavijo take karte na razpolago generalnemu štabu.

Nov tip nemškega bombnika

Paris, 23. apr. s. (Reuter) Dve izmed nemških letal, ki so ju angleški letalci konec preteklega tedna sestrelili nad zapadno fronto, so sedaj našli na francoskih tleh. Eno izmed obeh letal je padlo v bližini švicarske meje. Ugotovljeno je, da predstavlja to nemško letalo nov tip izvidniškega bombnika.

Smrt znanega angleškega politika

London, 23. apr. AA. V nedeljo je v Londonu umrl Burness, nekdanji minister v vojnem kabinetu Lloydja Georgea in eden izmed delegatov, ki so v imenu Velike Britanije podpisali versajsko mirovno pogodbo. Pokojnik, eden izmed ustanoviteljev britanske delavske stranke, je uškal 81 let.

Nemško letalo napadlo švedsko ladjo

Stockholm, 23. aprila. s. (Reuter). Nemško letalo je včeraj v švedskih teritorialnih vodah obstreljevalo s strojnico dve švedski ribiški ladji, ki sta bili jama označeni s švedskimi zastavami.

Iz notranje politike

Pazite na vohune!

Poveljstvo Beograda je izdalo včeraj naslednji proglas:

»V poslednjem času skuša tuja obveščevalna služba z vsemi silami zanesti zmešnjavo v naše vrste in omajati zaupanje v našo državno upravo, obenem pa zbirati podatke o naši vojni sili ter tako škodovati interesom narodne obrambe in varnosti države. Dolžnost vseh rodoljubnih Jugoslovencev, od najmanjšega do največjega je, da so oprezní in da stalno z budnim očesom spremljajo vsakršna gibanja okoli sebe, posvečujoč posebno pozornost tujim ošabam, med katerimi je tudi mnogo tujih vohunov in agentov, ki delajo proti življenjskim interesom države ter s tem tudi proti vsakemu Jugoslovencu poedincu.

Rodoljubi, Jugoslovenci! Vaša sveta dolžnost je, da vse to, kar vidite ali izveste, posredno ali neposredno, kar more biti škodljivo za splošno državne interese, za interes narodne obrambe in za varnost domovine, nemudoma sporočite, najbolje osebno, komandi mesta Beograda, v kateri pošljuje urad, namenjen specialno za sodelovanje z meščanstvom v svrhu pobiranja sovražnega vohunstva in škodljive agitacije.

Ker morejo biti pogosto tudi na videz brezpomembni podatki ogromne važnosti, poročajte o vsem, kar mislite, da bi moglo koristiti!

Jugoslovenci, ne pozabite, da je to vaš dolg napram domovini, in bodite v tem pogledu skrajno vestni in natančni!

Občinske volitve na Hrvaškem

Z naredbo bana Hrvatske dr. Iv. Subašića so razpisane volitve v podeželskih občinskih banovine Hrvatske za nedeljo 19. maja t. l.

Občinske volitve se bodo vršile po noveliranem volilnem zakonu, po katerem izgubi občinski načelnik svojo mesto, ako mu večina izvoljenih občinskih odbornikov izglasuje nezaupanje. Najkrajši rok za razpis teh volitev je deset dni, toda ban je podaljšal rok, da se more narod posvetovati o kandidatih, ki se razumejo na komunalna vprašanja.

Počastitev vojvode Stepanovića

V nedeljo je bila v Čačku spominska svečanost ob desetletnici smrti velikega junaka iz svetovne vojne vojvode Stepe Stepanovića. Svečanosti je prisostvovala velikanska množica, ki je v sprejodu odšla in grobu pokojnega vojvode, na katerega je bilo položenih več vencev.

Starokatoliški župniji v Mariboru in Celju

Prejeli smo in objavljamo:

Uredništvu dnevnika »Slovenski Narod«

Su 540 1/40-2

LJUBLJANA.

Podpisano predsedništvo apelacijskega sodišča v Ljubljani prosi, sklicujoč se na čl. 26. in 27. zak. o tisku, da objavite v svojem listu sledeči popravek:

Dnevnik »Slovenski Narod« je v svoji številki 89 z dne 18. t. m. na prvi strani v petem stolpcu, sklicujoč se na »Slovenca« z dne 14. t. m., natisnil po naslovom »Starokatoliški župniji v Mariboru in Celju« notico, da je predsednik ljubljanske apelacije poslal podrejenim sodiščem okrognico, da opravljata v Mariboru in Celju župnijske posle starokatoliška duhovnika Franc Segula in Radovan Jošt nezakonito, ker da starokatoliški župniji v Mariboru in Celju še nimata potrebne odobritve od ministra za pravosodje. V notici se tudi navaja, da je minister za pravosodje z odlokom z dne 8. marca 1940 št. 11.913 odobril ustanovitev samostojnih starokatoliških župnij v Mariboru in Celju in da imajo na podlagi tega odloka matični izveščki starokatoliških župnij v Mariboru in Celju značaj javnih listin.

Ker se v tej notici prikazuje stvar tako, kakor da bi bil predsednik apelacijskega sodišča v gornjem vprašanju zavzel neko svoje posebno stališče, bodi ugotovljeno, da je resnični stvarni položaj ta, da je podpisano predsedništvo poslalo okrognico navedene vsebine sodiščem v vednost, kakor je to že pojasnil »Slovenec« z dne 17. t. m., na zaprosilo kraljevske banke uprave v Ljubljani kot pristojne nadzorne oblasti nad matičnimi uradi in ker je sodiščem potrebno vedeti, kdo je upravičen voditi matične knjige in izdajati na podlagi njih javne listine, dalje, da je v okrognici napotilo sodišča, naj se glede matičnih izveščkov za starokatoliške vernike obračajo na starokatoliški župnijski urad v Ljubljani kot edini državno priznani matični urad za starokatoliške vernike, obenem na pripomnilo, da bosta seveda tudi starokatoliška župnijska urada v Mariboru in Celju, brž ko se predpisiom ustrežajoče konstituirata, upravičena voditi matične knjige in izdajati veljavne listine in končno, da o citiranem odloku ministra za pravosodje podpisano predsedništvo dosedaj ni bilo obveščeno niti od ministrstva za pravosodje niti od kraljevske banke uprave.

Predsedništvo apelacijskega sodišča v Ljubljani, dne 20. aprila 1940.

Predsednik: Dr. Golja

Stališče društva za ceste:

Vsaj vzdrževati moramo ceste v teh časih primerno, če jih že ne moderniziramo.

Ljubljana, 23. aprila. Društvo za ceste je zadnja leta postalo ena najbolj popularnih organizacij v javnosti. Njegovi zahtevi po modernizaciji in izpopolnitvi našega cestnega omrežja, a zadnje čase so glasovi o njegovem propagandnem delu utihnili, kar je pač razumljivo za sedanje resne čase, ko so povsod v ospredju še pomembnejša vprašanja. Na smotnosti III. rednem letnem obnem zboru je Društvo za ceste zavzelo javno svoje stališče do svojih nalog in formuliralo zahteve, ki so prilagodene dandanašnjim razmeram. Občni zbor je bil v društvenem prostoru Avtomobilskega kluba na Kongresnem trgu. Udeležili so se ga v imenu številnih zastopnikov oblasti in sorodnih organizacij. Predsednik dr. Vinko Vrhovec je po med njimi lahko pozdravil tudi centralnega tajnika Jugoslov. društva za ceste Steva Rakovec iz Beograda in zastopnika Društva za ceste iz Novega Sada inž. Lazica. Banško upravo je zastopal načelnik tehničnega oddelka inž. Fr. Rueh, komandno dravsko divizijske oblasti kapetan Vondina, mestno občino inž. Mačkovič, Inženjersko zbornico inž. Pirkmajer, Avtomobilski klub inž. Struna in Kristan, Zvezo za turistični promet Komandir Touring kluba inž. Bartl. Društvo za ceste banovine Hrvatske je poslalo pismen pozdrav. Predsednik je pred prehodom na dnevni red posvetil domoljubne besede Nj. Vel. kralju ter prečital njeni naslovljeno vdanostno brzojavko. Pozdravne brzojavke so pa odposlali gradbenemu ministru, banu in osrednjemu društvu za ceste.

VSA DRUGA VPRAŠANJA POTISNENA V OZADJE

Predsednik je podal obširno poročilo ter v njem dokazal upravičenost prilagoditve društvenega delovanja novim razmeram. Društvo, ki je doseglo v treh letih svojega delovanja znatne uspehe na področju svojega strokovnega in propagandnega delovanja, ni moglo ostati neprizadeto od sedanjih spremenjenih razmer. Sredi živahnega društvenega delovanja so nastopili usodni dogodki, ko so bila prevrednotena vsa vprašanja javnega življenja ter je bil v prvo vrsto postavljen temeljni in življenjski problem države in naroda. Društvo je moralo računati z novimi psihološkimi stanji. Društveni delovni zagon je zato zaustavljen, ker mislijo, da ne smejo javnosti in državi obremenjevati z akcijami, ki bi jih motile v vsakdanji skrbi za druga še važnejša vprašanja.

... IN OVIRE GOSPODARSKEGA ZNACAJA

Razen teh ovir psihološkega značaja društveno delovanje ovirajo tudi velike spremembe v našem gospodarskem življenju. Poslabšane gospodarske razmere niso ostale brez neugodnega vpliva na dohodke cestnega fonda, tako da je uredništvo 6-letnega načrta za ureditev našega cestnega načrta zadelo na resne ovire. Računati je treba z nadaljnjim nazadovanjem dohodkov in da država potrebuje finančna sredstva za druge namene. Nedavno objavljene spremembe uredbe o cestnih fondih bodo v finančnem pogledu brez učinka. Sedanja sredstva cestnega sklada pa zadostujejo le za anuitetne posojila pri državnih denarnih zavodih. Motorni promet pa nazaduje ter se je začela doba demotorizacije zaradi omejitve porabe goriv in otežkočenega uvoza motornih vozil. Razumljivo je, da je radi tega tudi manjši krog pospeševalcev akcij Društva za ceste.

ZA BOLJŠE VZDRŽEVANJE STAREGA CESTNEGA OMREŽJA

Ako je morda vprašanje modernizacije naših cest v teh razmerah izgubilo nekoliko svoje aktualnosti, je postalo tem bolj aktualno vprašanje primernega ter boljše vzdrževanja cestnega omrežja. V Sloveniji ga moramo presojati zlasti s stališča narodne obrambe. Obžalovati moramo, da Ljubljana ni dobila zveze z morjem in da niso bile zgrajene nekatere ceste, ki imajo v normalnih časih turistični, sicer pa vojaški pomen. Če nadaljevanje modernizacije naših cest v večjem obsegu v sedanjih razmerah ni mogoče, je pa v eminentnem državnem interesu, da je dovolj kreditov za nemudno popravilo in vzdrževanje cest, kolikor jih pač imamo, predvsem v obsejnih krajih in v odsekih, ki so bili zanemarjeni zaradi nameravane modernizacije. Če v ta namen niso dovolj redna sredstva, so potrebne dotacije, morda tudi iz cestnega sklada, saj njegovi dohodki ne bodo dovolj za večja javna dela, lahko bi pa mnogo koristili vzdrževanju cest. To ni le gospodarsko prometna, temveč tudi vojaško obrambna zahteva, kajti uredene ceste pomenijo bistven del obrambne sposobnosti države prav tako kakor oborožitev njene vojske.

PRVA ETAPA ŠESTLETNE KONČANA

Prva etapa šestletnega programa cestnih del v naši banovini je končana. Državna cesta proti Bledu in njen odcep, banovinska cesta, bosta kmalu v celoti izročni prometni. Oddana so tudi dela za modernizacijo ceste v odseku Jezica-Domažale. Odsek državne ceste Maribor-Fram bodo menda modernizirali v reži države.

Izkušnje so pokazale, da sedanji način oddaje del ne ustreza, saj ni mogoče od podjetnikov zahtevati, naj sprejmo nestalnih gospodarskih razmer prevzemajo večja dela za daljšo dobo po obveznih cenah. Tudi to je ena ovir izvedbe šestletnega načrta cestnih del. Morda bi bilo koristnejše, če bi se v sedanjih razmerah omejili na manjša cestna dela, n. pr. na ureditev obmejnih prehodov, modernizacijo cest skozi večja naselja, popravila in preložitve neustreznih tras itd. Podobna dela bi podjetniki lahko prevzeli, saj bi jih končali v krajšem roku.

NOTRANJA UREDITEV DRŽAVE IN CESTE

Glede notranje ureditve države društvo zastopa stališče v soglasju z vsemi gospodarskimi krogi v Sloveniji: gospodarstva in prometna enotnost državnega ozemlja mora ostati nedotaknjena in vodstvo cestno prometne politike naj ostane združeno v eni, osrednji inštanci. Pri odločanju te instance pa morajo sodelovati vsi

deli države. Eksekutivne posle cestne uprave pa je treba docela prenesti na posamezne pokrajine in jim poveriti tudi vsa cestna dela, v kolikor so vsebovana v splošnem državnem načrtu. Pri financiranju teh del je treba upoštevati načela, ki so jih zagovarjali zastopniki slovenskih gospodarskih in prometnih organizacij. 9. maja predlanskim na svoji anketi, in sicer, da morajo biti finančna sredstva prvenstveno uporabljena v pokrajinah, kjer so bila zbrana.

ŠTEVILNA BANOVINSKA CESTNA DELA

Med banovinskimi cestnimi deli bo kmalu končano vse delo na betonski cesti, ki ima tudi kolearsko cestišče, Podvin-Lešce; v polnem razvoju so velika dela pri veliki impetrinskem mostu in nekaterih cestah v severnih pokrajinah in letos se nameravajo začeti modernizirati ceste v kranjskem okraju, dalje ceste Bled-Boh. Bistrica, Skofja Loka-kolodvor in Celje-Rogaška Slatina.

Možnosti društvenega delovanja so s tem začrtane za bližnjo bodočnost.

DRUŠTVENO DELOVANJE LANI

Poslovna poročila so se nanašala na društveno delovanje v lanskem koledarskem letu, je za 9 mesecev. Tajnik inž. C. Pirč je podal pregledno poročilo, ki nam kaže, da se je društveno delovanje v glavnem gibalo v naslednjih smereh. Opozarjali so na pomen cestnih del v severnem predelu države; prizadevali so si, da bi prišlo do spremembe uredbe o cestnih skladih in opozarjali so, kako pomembno je vzdrževanje cest. Na sejah so pa še razpravljali o ustanovitvi unije društev za ceste balkanskih držav, o ureditvi prehodov na mejah, o modernizaciji cest v okolici mest, o jadranski cesti, o fotografira-

nju modernih cest itd. — Lani je društvo priredilo v Beogradu lepo cestno razstavo. — Število rednih članov se je povečalo od 118 na 122.

Kratko blagajniško poročilo je podal dr. B. Žužek, ki je pozneje tudi predlagal poročila za letošnje društveno delovanje. V smislu pravil je izstopila polovica članov upravnega odbora, tudi predsednik. Pri volitvah so pa bili izvoljeni zopet vsi dosedajni člani, le s to razliko, da je bil izvoljen za I. podpredsednika načelnik tehničnega oddelka banke uprave inž. Rueh, namesto dosedanjega podpredsednika upokojenega načelnika inž. Skaberneta, ki je pa ostal upravni član. Vsako leto pa volijo nadzorni odbor. Izvoljeni so bili: inž. K. Orel, inž. Fr. Emmer in stavnik Ivan Bricej.

RESOLUCIJA

Končno je bila sprejeta resolucija z društvenimi zahtevami, ki ji je v glavnem formuliral za predsednik v svojem poročilu. Predvsem v nji naglašajo, da bi sedanje razmere ne smele zaustaviti izvajanja šestletnega programa cestnih del, ker so dobre ceste za državno obrambo potrebno, sicer pa služijo gospodarskemu napredku države. Dalje predlagajo preskrbo zadostnih kreditov za primerno vzdrževanje cest. — Če modernizacije cest ni mogoče nadaljevati po načrtu, upajo, da bodo vsaj nadaljevali cestna dela v manjšem obsegu. V času prehodnega zastoja izvajanja šestletke pa naj izdelajo vse potrebne načrte za bodoča javna dela. Končno je v resoluciji še izraženo stališče društva o cestno prometni politiki glede na notranjo ureditev države in upanje, da bo banška uprava nadaljevala cestna dela na svojem področju kljub izrednim razmeram.

Letna skupščina SK Amaterja

Če bi imel klub primerno igrišče, bi bilo njegovo delovanje še mnogo uspešnejše

Trbovlje, 19. aprila

SK Amater, vodeči trboveljski in zasavski nogometni klub, je na letošnjem obnem zboru pregledal uspehe svojega enoletnega športnega dela. Skupščino je otvoril predsednik g. Podlesnik, ki je v uvodnih besedah orisal pomen načrtnega klubovega delovanja na raznih športnih panogah in podčrtal vidni napredek Amaterja zlasti v nogometni disciplini. Na njegov predlog so bila poslana pozdravna pisma častnim članom. Vrhovnemu nogometnemu savezu v Beogradu in Slovenski nogometni zvezi.

Poročilo tajnika g. Kolarja šteje klub 119 članov, med katerimi je 16 aktivnih igralcev. Celotni odbor je imel 16, uprava 13 sej. Članski sestankov je bilo 8. Živahnega delovanja kluba je razvidno tudi iz obsežne korespondence; bilo je 353 došlih in odposlanih dopisov. Blagajniško poročilo g. Nagliča je prav malo razveselilo, glede na precejšnjo zadolženost kluba, ki ji je težko najti leka s skromno članarino. Blagajniški promet je znašal v tekočem letu 15.687 din dohodkov in 15.934 din izdatkov. Na osnovi revizorjevega predloga je bilo blagajniško izrečeno priznanje in razrešnica.

Strokovno poročilo načelnika nogometne sekcije g. Mrzela kaže živahnemu gibanju SK Amaterja zlasti v minulem letu, v teku katerega je moštvo odigralo kar 32 tekem, od katerih jih je dobilo 25, 6 neodločenih, 1 tekmo pa izgubilo. Razmerje golov je 134:41. Juniorji so odigrali 12 tekem, od teh so jih dobili 10, dve pa izgubili. Razmerje golov je 72:25. Prvo moštvo si je priborilo tri pokale in eno krasno diplomu.

Lahkotletska sekcija je priredila dva mitinga ter so atleti Amaterja gostovali na drugih mitingih. Sekcija pa je po poročilu g. Kneza v težkem finančnem položaju ter ima malo izgledov za bodoči obstoj, še manj pa za uspešno delovanje.

Iz vseh poročil je posneti, da vlada naj-

boljša volja, da se gre na podvojeno delo za čim lepši napredek društvenega dela, zlasti na polju trboveljskega nogometnega športa, kateremu je SK Amater v teku zadnjih let priboril že zavide uspehe. Vse to dobro voljo pa vidno ovirajo zelo nezadovoljivo finančno stanje kluba, ki se brez izdatnejše podpore ne bo mogel držati na doseženi višini. Odkar je SK Amater bil sprejet v podzvezo, je razumljivo, da ga čakajo še povsem druge športne naloge, ki so tehničnega in nič manj reprezentativnega značaja. Ne ena in ne druga plat pa ni izvedljiva, če ni potrebne denarja in če ni dobrih sodelovnih predpogojev za stalno vezovanje, pa tudi odzivanje tekem večjega stila. In s tem se dotaknemo trenutno najbolj občutljivega vprašanja za igrače, t. j. igrišča samega. Podpredsednik kluba g. Malovrh pa je na skupščini orisal velike težkote glede igrišča, če se merodajni krogi ne bodo energično zavzeli, da klub ohrani doseganji prostor, ali pa zagotovijo prostor za igrišče na drugem mestu. Takih pripravnih mest je pač v Trbovljah silno malo. Ponovno opozarjamo na opetovana zagotovila trboveljske občine, da bo v okviru regulacijskega načrta zgradila tudi moderen športni stadion, ki bo v zadostni meri omogočal udeleževanje vseh športnih disciplin. Trboveljska občina bi tudi sicer lahko pokazala več stvarnega razumevanja za trboveljske športne potrebe in bi bilo prav priporočljivo, če bi občinski odbor na eni strani preprečil tudi športno vprašanje, ki ga pri tako številni mladini iz fizično vzgojnih, da ne rečemo tudi narodno obrambnih, razlogov nikakor ne gre zanemarjati. Morda se bo pri takem gledanju na stvar potem vendarle našla zadovoljiva rešitev.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen novi odbor s predsednikom g. Podlesnikom Maksom, podpredsednikom Malovrhom in Rovnikom, tajnikom Kolarjem in blagajnikom Nagličem.

Okoliški gostilničarji so zborovali

Občni zbor Združenja gostilničarjev ljubljanske okolice

Ljubljana, 23. aprila

V dvorani kolodvorske restavracije je bil dopoldne trideseti občni zbor Združenja gostilničarjev ljubljanske okolice ob prav lepi udeležbi članstva. Zbor je vodil predsednik g. Avgust Kanc, ki je pozdravil goste, zlasti predstavnika zbornice za TOI in Zveze združenj gostinske obrti dravske banovine. Spomnil se je med letom umrlih članov Ivana Gostinčarja iz Kleč, Jožeta Usnika iz Rudnika, Antona Štruklja s Trate in Josipa Permeta iz Ponove vasi, katerih spomin so zborovalci počastili z vzklikom: Slava!

Predsednik je podal pregled poslovanja v pretekli poslovni dobi. Od lanskega leta se je položaj na polju gospodarstva znatno spremenil. V tem času smo dobili razne nove uredbe in zakonske spremembe. Tako smo dobili z novim letom uredbo o spremembah zakona o neposrednih davkih, zakona o taksah, uredbo o spremembi zakona o državnih trošarinah na vino in žganje, uredbo o spremembi in dopolnitvah uredbe o skupnem davku na poslovni promet, uredbo o narodnem obrambnem fondu, nadalje tudi uredbo o zaščiti nevarnosti, uredbo o kontroli cen, ki je zlasti eden najvažnejših pojavov za prilike, v katerih živimo. Ni dvoma, da imajo vse te spremembe uredb in zakonov značaj vojnega gospodarstva. Posebno važna za gostilničarje je sprememba zakona o državnih trošarinah, ki je prinesla precejšnje izmenjave. Ponovno so bili uvedeni registri, ki so se jih gostilničarji pred leti s težavo otresli. Združenje je napelo vse sile, da bi se registri ne uvedli, šele po hudi borbi pa se je posrečilo doseči vsaj to, da v krajih izpod 1000 prebivalcev ni treba voditi registrov.

Zasluga v tem gre predsedniku Zveze g. Cirilu Majnu, ravnatelju Zveze g. Petelinu in zbornici za TOI, ki se jim je predsednik toplo zahvalil. Z uredbo o spremembah in dopolnitvah o državnih trošarinah je tudi znana občinska trošarina na vino v občinah od 1 din na 50 par pri litru.

Tajniško poročilo o delovanju je podala tajnica gđ. Mara Kozamernikova, ki je poročala, da je po uvedbi pravilnika o pobiranju banovinske trošarine na vino in žganje odredil ban letošnje kontrolo, da bi se lažje in hitreje preprečilo tihotapstvo z alkoholnimi pijačami. Ta letošnja kontrola, ki je obsežnejša od prejšnjih, je kontrolirala tudi gostilniške kleti in zasačila posameznika, ki je nevede kršil trošarinske predpise in je zato imelo združenje obilo posla. Skozl vse leto je združenje pridno zasledovalo šumarije. Vsa večja šumarska dejanja je združenje prijavljalo Zvezi, sreskemu načelnstvu in pa finančni direkciji. Lani se je članstvo v veliki meri posluževalo pisarne in vsilvalo pritombe na reklamacijski odbor proti previsoki odmeri pridobnine in poslovalne davka.

Radi pogostih pritob, kako se kuha vnapretek žganje iz fig in drugih strovin, ki niso uporabne za kaj drugega, posebno v dolenskih predelih združenja, je združenje s točnimi podatki zaprosilo merodajna oblastva, da se zganjevo in tudi prosti žganje kuhni posvečajo več pozornosti. Gre tu za splošno korist in dobrobit naroda. V mnogih primerih se je zavzelo združenje pri oblasti za članstvo, ki je iz kakršnihkoli razlogov prekršilo policijske ure ali bilo kaznovano radi prestopka godbene ali plesne prireditve v gostini. Takih primerov je bilo največ v dnevih predpusta ali na Silvestrovo. Združenje je interveniralo pri me-

rodajnih čimteljih na finančni upravi, sreskemu načelnstvu in Zvezi za odpis oblačil, da se ne deželi take dni radi nekoliko bolj porazvesele. Tako zabavo si privoščijo ljudje ne more smatrati za pretirano veseljačenje in zapravljanje denarja, zlasti ker si sicer poljšče zabave na privatnih domovih, kjer ni nadzorstva.

Poročilo tajnice navaja še borbo proti registru in zadevne uspehe. Združenje šteje danes 287 gostinskih podjetij in sicer 257 gostin, 17 krčm, 7 restavracij, 1 gostišče in tri sezonske gostilne. Na novo so bile podeljene koncesije za 3 krčme in eno gostilno. Izbrisanih pa je bilo lani 10 gostilniških koncesij.

Sledilo je blagajniško poročilo, nakar je bil na predlog zastopnika nadzornega odbora podeljen upravi absolutorij. Sprejet je bil tudi poročila za prihodnje leto, nakar pa je o odpravi registrov izprijelje poročilo ravnatelja Zveze g. Petelin. Ker upravi še ni potekla poslovna doba, na dnevnem redu ni bilo volitev novega odbora. Pri slučajnostih se je razvila živahna debata v glavnem okrog raznih pretiranih dajatev, nakar je bil občni zbor v redu zaključen.

Delo Mare Tavčarjeve

Ljubljana, 23. aprila

Pred 35 leti se je oglasila v javnosti v »Slov. Narod« in mu je bila vedno zvesta do 70. jubileja, ko mu je posvetila sonet z akrostihom. Težko bi bil mimo njenega književnega delovanja, da ji ne bi v čast in spomin našli nekaj vrstic. Mara Jamske - Tavčarjeve je bila vsakozv zvesta svojim načelom in ni se odmaknila niti za ped v času terora deželne odbora niti do danes. Dopolnitev njene usode so bili težki časi in dnevi, a ona ni klonila vsem viharjem in ni bila brodolomka. — Veselo je bila in pisala in v njej imamo vzor granitečnosti slovenske žene, intelektualke, pesnice in pisateljice. Od rahle kapi zadeta, upamo v njeno okrevanje, da nas bo še v bodoče zabavala s svojim zlatim humorem.

Mari J. Tavčarjevi, šol. upr. v pok. priželjno zdravila in nasmejanosti v pomik, ki prihaja. In naj navedemo v pomlad nastroji zadnje kitico njene po Zorku Prelovcu uglasbene pesmi, posvečene skladatelju dr. A. Schwaibu:

»Spletla bosta gnezdo v meji
za svoj mladi rod,
vse veselo bo in belo
in cvetelo vsepovsod.«

S. V. T.

Tekmovanje naših modelarjev

Ljubljana, 23. aprila

O naših modelarjih smo sicer še prav malo slišali, vendar pa nam je znano že precej, saj so na mnogih modelskih tekmovanjih dokazali, da so vredni visoke pohvale, tako po kvaliteti njihovih modelov, kakor tudi po uspehih, ki so jih na tekmah dosegli.

Jasno se vidi, kako se pešica ljubljanskih modelarjev trudi, da bi svoje delo čim bolj izpopolnila in pri tem zbudila pri širši javnosti malo večje zanimanje za stvar. Modelska sekcija našega Aerokluba, ki je dokaj napredna in aktivna je samo v preteklem letu priredila okrog 30 modelskih tečajev, v katerih se je izvežbovalo precej lepo število novih nadebnih modelarjev. Poleg tega je prirejala zanimiva predavanja, da bi tako dosegla svoj namen in izvežbala ter pridobila zase, čim večje število mladih sodelavcev in z njimi število bodočih letalskih konstruktorjev. Zelo uspešno so bila tudi številna tekmovanja, ki jih je bila ta sekcija izvedla lani. Prav tako se je tudi letos namenila 5. maja izvesti modelske tekme, ki se bodo vršile na aerodromu pri Dev. M. v Polju. K tekmovanju bodo pripuščeni vsi, ki se bavijo z gradnjo modelov. Krajevni odbori so že dobili tozadevna obvestila iz Ljubljane, da se bodo tudi modelarji iz drugih krajev mogli udeleževati Rok za prijave je določen do 28. aprila. Prijave morajo biti interesenti oddati v pisarno Aerokluba v Ljubljani, Gledališka ul. 10, zunaj pa v svojih oblastnih odborih. Stroške za vožnjo nosi prireditelj modelska sekcija Aerokluba, prehrano pa si morajo tekmovalci sami oskrbeti. Prijavnine ni. Za prva mesta tako v tekmovanju jadrnih, kakor tudi motornih modelov, so razpisane lepe praktične nagrade. Vsa ostala navodila dajejo odbori Aerokluba. Interesenti torej pohitite!

Iz Kranja

— SK Kranj : SK Reka 1:0 (1:0). Nedeljska prvenstvena tekma je potekla v znamenju napovedi ali pa v znamenju tradicionalne sreče, ki jo uživa Reka na kranjskih tleh. Toda tokrat je domače moštvo odneslo vsaj obe piki kljub nizkemu rezultatu, ki ne odgovarja poteku igre. Ako bi Kranj predvedel ne nekoliko boljše igre in izkoristil stalno premoč, bi bil tudi rezultat odgovarjajoč. Toda vse to bi bilo, če ne bi bilo tistih »če« in sicer, ki je spremljala Reko tudi včeraj. Potek igre nam pove več. Le parkrat po otvoritvi tekme se je posrečilo prodreti Reki pred kranjska vrata. Domači so stalno oblegali vrata Rečanov. Toda kot začarano, žoga ni hotela v mrežo, kljub lepim šansam. Bolj ko je Reka zgubljala na polju, hujše napake so delali domačini in zastreljali gotove zoge. Šele tik pred koncem polčasa je kranjsko levo krilo potisnilo žogo v mrežo. Drugi polčas se ni prav nič razlikoval od prvega, le da je Kranj imel še večjo premoč in je bil skoro stalno pred golom Reke, in seveda tudi zastreljal še več skoro sigurno sedetiž žog. Kranjski napad je to pot pokazal svojo slabo stran, da se ni znašel pred vrati, dočim je ostali del moštva odlično delal, zlasti halfi in obramba, ki so napad lepo podpirali in ga zalagali z lepo podani mi žogami. Napad pa je razen obeh kril ves trud zalagal z neodločnostjo pred vrati z domoljubnimi solo akcijami in brez vsakega čuta za prizemno kombinacijo. Sodel je g. Camernik dobil.

— Upeel nastop gimnastijske mladine. V četrtak popoldne se je vršil na gimnastičnem dvorčaku telovadni nastop vseh oddelkov učencev in učenk kranjske gimnazije, ki je pokazal lepo izvežbanost. Vsi nastopajoči od mlajših do starejših so izvajali predpisane proste vaje s potrebno skladnostjo in kriljem. Prostim vajam je sledila orodna telovadba in igre, kjer je večina nastopajočih pokazala izredno dovednost, kar je pripisati tudi izvežbo-

skemu zanimanju za telovadbo. Naj omenimo le nastopajoče na bradli in nekaterim minjše na gredi. Ves nastop se je vršil pod vodstvom gim. učitelja g. Otona Zagarja, ki je vidič tudi za ta nastop precejšen trud in kot je dokazal nastop, ne zaman. Stari kakor tudi številni mladi gledalci so bili zadovoljni in niso tedili z odobravanjem.

— Jutri koncert ATZ v dvorani Narodnega doma ob 20.30 pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja in kraljice. Zamudite koncert Akademikega pevskega zbora, ki nam bo prinesel pesem prejšnjega stoletja: neporočilo in čitalnic. Še danes si preskrbite vstopnice!

Ob smrti

Bogomila Gorazda

Ljubljana, 23. aprila

V nedeljo popoldne je umrl na domu v Nunki ulici št. 17 zasebni uradnik gosp. Bogomil Gorazd. V najboljših moških letih se je moral posloviti od življenja, v katerem si je prizadeval koristiti svojemu narodu. Že v mladih letih mu je oče, ki je vzevil svoje sinove in hčere v narodnem duhu, vcepil ljubezen do naroda in narodnih svetinj. Kakorkoli ga je domovina potrebovala, se je pokojnik Bogomil odzval. Tako je hotel po prevratu na Koroško in s uvrstit med borce za svobodo severnega dela naše domovine. Med vojno in pred njo je bil v vrstah nacionalnega pokreta. Po značaju je bil miren in dober človek, užival je simpatije vseh, ki so ga poznali. Odlikovala ga je izredna inteligenca in velika nadarjenost za risanje in kartiranje. Kot dobitnik karike se je udeleževal še v predgovornem nacionalnem »Jutru« in pomenje v »Dnevnu«. Zadija leta je bil vester in marljiv uradnik pri Putniku, a bolezen ga je naposled priklenila na posteljo. Včeraj je v življenju in v svojo domovino do poslednjega diha. Za njim žalujejo rodbina Gorazd in Leske. Pokopali ga bodo danes popoldne izpred hiše žalosti v Nunki ulici. Pokojnemu Bogomilu Gorazdu bomo ohranili lep spomin, žalujočim izrekamo iskreno sožalje!

Smrtna nesreča

Srednje brdo, 22. aprila

V prijaznem zaselku Poljanske doline, v Srednjem brdu, kjer so kopali svoje dni bakreno rudo in kjer imajo še sedaj topel virec, se je pripetila v petek opoldne nesreča, katere žrtev je postal 60-letni domačin Anton Mezek.

Mezek je bil namenjen v gozd podirati buke. Preden se je odpravil v gozd, se je ustavil pri sosedu, 61-letnem Francetu Colji in ga prosil, naj gre z njim, da bi mu pomagal. Bukve sta začela podirati na kraju, ki mu pravijo domaćini Na malinah. Prva bukev je bila posekana, pa ni padla. Zataknila se je za sosedno bukev. Meneč, da bo tako najbolje šlo, sta požgala tudi drugo bukev. Čim sta pričeli obce drevesi padati, sta odskočila Colja in Mezek vsak na svojo stran. Kdo vendar bi bil stliti kaj hudega. — Nesreča pa je hotela, da je vprav med padanjem dreves močno potegnili veter in v hipu je zasukalo eno bukev tako, da je začela padati vprav tja, kamor se je bil umaknil Mezek. Preden si je nesrečni Mezek sploh mogel pomagati, je že padlo težko drevo z vso silo nanj. Bukve je zmečkala Mezeku prsni koš.

Colja je nesrečniku takoj priskočil na pomoč. Izvlekel ga je izpod debla in mu skušal pomagati. Življenje je pa medtem v ponesrečenca kar vidno ugašalo. V picli pol uri je bil Mezek mrtev. Na kraj nesreče je prisel tudi banovinski zdravnik dr. Milan Gregorčič iz Gorenje vasi. Pokojnika so odpeljali na dom in ga tam položili na mrtvaški odor. Mezek je bil oženjen, brez otrok. Zapuščal vdovo Marijo.

Iz Slovenskih goric

— Gradnja telefona v obsejnih krajih napreduje. Predčasno so se pričela dela pri gradnji novih telefonskih prog v smeri Sv. Lenart v Slovenskih goricah—Sv. Benedikt in Sv. Ana. Stroške za graditve bo nosila deloma direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani, deloma pa interesirane občine. Tako bodo vendarle dobili dolje postavljene važni obsejni kraji telefon.

— Občutno pomanjkanje živinške krme. Sprčo lanskega slabega pridelka sena in otave ter dolge zime so mnogim kmetom in batarjem pošle vse zaloge krme, da so že sedaj primorani pasti živino. Cene senu dosega 160 din za 1 metriski stot, tako da je mnogim nabava onemogočena.

— Primite vzemiljivost! Po nekaterih krajih Slovenskih goric se kajto zadnji čas razni ljudje, ki se izdajajo za brezposelne delavce, ki so se le delomirneži, saj ponujeno delo odklanjajo. Ti ljudje širijo vzemiljivost, s katerimi begajo mirno ljudstvo, ki takim govorcem kaj rado naseda. Potrebno bi bilo, da bi oblastva take brezvestne strogo kaznovala.

— Požar je uničil gospodarsko poslopje posestnika Martina Jozavčnika pri Sv. Rurertu v Slovenskih goricah. Povzročil je do 10.000 din škoda. Požar je bil podtaknjen. — Letos se obeta Slovenskim goricam obilna sadna letina. Sadno drevejo bo kmalu v cvetu. Razen češnje, češnji, breskve in marelice so zlasti močno pogane listnate in cvetne poganjke jablana in hruške. Vse kaže, da bo letos v Slovenskih goricah sadna letina obilna.

— Požar uničil hče in gospodarsko poslopje pri posestniku Ivanu Širgetu v Sp. Gasteraju pri Sv. Juriju v Slovenskih goricah je v torek popoldne nenadoma izbruhnil požar, ki je uničil starovansko in gospodarsko poslopje do tal. Ker je pilal močan veter in so bila poranila vsa lesena in slamo krita, je bilo reševanje onemogočeno in so se rešili le živali. Škoda presega 15.000 din in ni bilo zavarovalnice, ker poslopja sploh niso bila zavarovana. Požar je nastal zato, ker je skoraj našel zavajajoče razpoke stene ob nebi našel svetilni plamen, od katerega se je zaradi vetra takoj vnela slama in vsa tri poslopja so bila hipoma v plamenih.

— Orodni št se aretirali pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah zloglasnega, že večkrat kaznovanega tatu, vilonca in sleparja Valentina Prestopnika, ki je doma z Brezovice pri Ljubljani in je zagrožil po raznih krajih nešteto tatvin, vlonov in tudi sleparij. Znežilno je pri tem močen, ker je bil enoletno 15 let v nošni slabi kot ugrabnik in doslej že 15krat kaznovan. Orodni št stanica v Brezovici in policija v Ljubljani so že deli časa poizkušali za njim.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Preureditev študijske knjižnice v Mariboru

Pred 40 leti in ob 20 letnici mariborske javne študijske knjižnice

Maribor, 22. aprila. Človek more imeti svoje rojstni spomin, da samo enkrat v letu ozir. v pet- in desetletju, računski, ko ima najmanj 5 križev na hrbtni. Širšega obsega v spominjanju pa je lahko njegovo delovanje za javni blagor, ko je menda v večini slučajev skoro težko točno določiti letnico, kaj šele dan. To se zelo rado dogaja pri narodno političnih in narodno kulturnih društvih in javnih ustanovah se prav posebno tam, kjer je bilo ustanovljenje združeno s težkimi boji in ovirami.

Ce še o katerem takem v Mariboru ustanovljenih kulturnih ustanov, velja to v polni in posebni meri za »Javno študijsko knjižnico« — ustanova, ki je izšla prav od spodaj navzgor, iz najenostavnejšega početka par idealnih mož. Izšla je namreč iz neznatne knjižnice Zgodovinskega društva, ki je bilo samo kot zelo skromno slovensko kulturno društvo porojeno 1. 1903. Temelj tej knjižnici je položil prvi društveni predsednik Matej Slekovec s podaritvijo svoje knjižnice novemu društvu.

Tako bi lahko rekli, da je knjižnica prav za prav že pred 40 letnico svojega početka — torej, da ji čez tri leta pristaja že naslov 40 letne slavnjenke.

Vendar pa je trajalo skoro 20 let, predno je od početka prišlo do rojstva, to se pravi, ko je bilo to kulturno društvo krseno in je dobilo svoje današnje ime. »Slovenski Narod« si sme šteti v čast in ponos, da je bil prvi izmed slovenskih listov, ki je javnost opozoril, da gre pri tem posebna zasluga dr. V. Pfeiferju kot prvemu slovenskemu vladnemu komisariu v Mariboru, ki je v decembru povelil tedaj v Ma-

riboru se nahajajočemu pisatelju dr. Ivanu Lahu, da zbere vse dotedaj v Mariboru obstoječe knjižnice in jih osredotoči v eno samo javno študijsko knjižnico. Bilh smo prvi, ki smo to ugotovitev smelo označili za 20 letnico današnje »Slovenske knjižnice« v Mariboru (to je kratek njen službeni naslov).

Predno pa je knjižnica — največ po zaslugi (med tem že pokojnega) prelata dr. Kovačiča in sedanjega dolgoletnega ravnatelja (pohorskega pesnika) prof. Jar-ka Glaserja dosegla svojo današnjo višino, kot naš kulturni zavod, ki vzbuja zanimanje tudi v inozemstvu, je bilo treba prehoditi silno težavno pot na Kalvarijo skrajnega potrpljenja. Ne toliko radi pomankanja smotnih sredstev, se manj radi razvoja knjižnice kot take — vsaj je bila za mariborske razmere naravnost kraljevsko obdarovana z volili, darili itd. — ampak šlo je za — prostore. Take odsejale, kot jo je ta naša ustanova pretela skozi ves čas svojega obstoja, ni doživeo nobeno številnih mariborskih društev.

Ko smo v decembru ugotovili 20 letnico knjižnice, smo namenoma obstali pred to nieno odsejalo in smo jo pozdravili že v njenih današnjih prostorih — v svetlih obsejnih sobahah bivše kazine. Od tu ven se tudi danes le mimogrede spominjamo prostorov v meščanski dekliški šoli v Cankarjevi ulici, v detjem domu v Strossmayerjevi ulici, v Narodnem domu in ostalih zavetišč, kjer se je knjižnica prvotno morala potikati kot begunka na svojih tleh.

V sedanjih prostorih — za katere je še danes hvaležna tedanjemu županu Grčarju — se knjižnica nahaja od septembra 1. 1921 — torej bo šele prihodnje leto zo-pet doživela eno svojih 20 letnic. To oblet-

nico, ki naj obenem nadomesti pri vselitvi opuščenih prostorov — pa bo proslavila že v popolnoma preurejenih prostorih. Tozadevna dela so se že prišla in s 1. majem se v ta namen knjižnica sploh zapre za vnanji promet.

PREUREĐITVENA DELA

Na hodniku pripravljajo ogledno sobo, kamor pride predvsem arhiv mariborskih novic in kar preostane prostora, tudi drugih dragocenosti, to je takih, ki jih danes tudi za drag denar ni več dobiti. Vhod ozir. predstava v dosegljivo Citalnico po preurejenju tako, da ostane spredaj prostor za razstave itd. Nato pride izposojevalnica knjig, popolnoma zase. Iz te sobe se nahaja en proti prejšnjemu zavarovan prehod v dosegljivo koncertno dvorano, ki se spremeni v glavno zalozbo knjig, ki se zdaj nahajajo v drugi sobi (spredaj) z bliskotko pokoj. dr. P. Turriera) in deloma tudi se v tretji (ravnateljstvo) sobi. V tej drugi (navešteljski) sobi se uredi Citalnica, ki bo zaradi svoje svetlobe in razgleda naravnost idealna. Primerno preuredi (sicer pa ostane) tretja kot ravnateljeva soba. Četrta soba ostane v glavnem nespremenjena (tam se nahajajo med drugimi tudi najstarejši letniki »Slov. Naroda«). Od treh prehodov iz koncertne dvorane v drugo (novo čitalniško) sobo, se bošta dva zadržala, tretji pa se vporabi kot prehod med obema sobama. Zal, ena želja g. ravnatelja, pa tudi vseh, ki tu študirajo, ni mogla izpolniti: posebna študijska soba. Morala se bo stisniti kje v Citalnici.

Čaka ogromno, toda potrebno in hvaležno delo kot priprava iz 20 v 40 letnico Študijske knjižnice v Mariboru!

Gospodarske in socialne prilike na Pohorju in Kozjaku

Dobra konjunktura za les, ki se je podražil za 80 do 100 %

Maribor, 22. aprila. Sodobne prilike so seveda prinesle nekoliko boljše čase raznim strokam, ki so s temi prilikami najtesneje povezane. Živahno povpraševanje po lesu je naravno povzročilo, da se je les podražil, da so se dvignile cene posameznim vrstam lesa. Lastniki obsejnih gozdov na našem Pohorju pa tudi na Kozjaku, so doživeli po težkih nedavnih letih in slabih časih novo konjunkturo. Po naših kozjaških in pohorskih gozdovih je zapela sekira, padajo kompleksi gozdov, čuje se pesem žage. Gozdni delavci in drvarji so zaposleni od zore do mraka. Lastniki gozdov pa imajo polne roke dela z živahnimi kupci. Najboljšim vrstam lesa, ki je potreben predvsem za izdelavo pohištva in drugih finiših predmetov, so se dvignile cene od 70 do 100 %. Slabše vrste lesa pa so se podražile za 15 do 25 odstotkov. Je to les, ki je potreben zlasti pri stavbihih delih, kjer ne prihajajo v poštev finišne vrste lesa. Kupci se razvijajo v polnem razmahu, s pohorskih in kozjaških vrhov vozijo ogromne količine našega lesnega bogastva, ki je namenjeno na vse strani. S tem se je gospodarsko stanje v tistih predelih našega omenjenega ozemlja, ki so pokrili z gozdovi, občutno izboljšalo. Slika je svetlejša in veselejša. Nekateri gospodarji, ki

so bili zaradi svoječasne slabe konjunkturo in slabih kupcij skoraj na robu propada, so si občutno pomagali.

Motijo pa to zadovoljno sliko gospodarskih prilik ob naši meji nekatere motne sence. Omeniti je predvsem delavce. Sicer so res v zvezi z novo konjunkturo prišli do kruha in zasluzka tudi brezposelni, ki so pripravljeni za težko in naporno delo lesnih delavcev. Toda dočim so kupci boljše, povpraševanje živahnije, draginja zmerom večja, pa so meje lesnih delavcev, zlasti onih s Kozjaka, ostale nespremenjene. Zadovoljivo gospodarsko sliko posestnikov in lastnikov gozdov ter raznih lesnih industrijskih podjetij pa moti pojav socialnih nedostatkov, ki ključijo po pravični ureditvi delovnih pogojev in zasluzka gozdnih ter lesnih delavcev, ki upravičeno pričakujejo, da bodo ob boljšem položaju svojega gospodarja in oteženih življenjskih pogojih deležni primernih mezdnih zvišanj. Zboljšanje socialnih razmer lesnih in gozdnih delavcev je važno tudi iz nacionalnega vidika. Zaradi tega je želeli, da bi bil uslušan upravičen glas obmejnega gozdnega in lesnega delavstva, ki čuti v sedanjem položaju in nespremenjenem stanju trpko življenjsko razočaranje.

Drzen vlom v Mariboru

Vlomilci odnesli za 12.000 din dragocenosti

Maribor, 22. aprila. Po razjasnjenih nestetih večjih in manjših vlonih tatvinah, pri katerih so sodelovali »gorejci« odkrite in razkrinkane vlonilске »šole« na Betnavski cesti, je Mariborčanom odleglo, saj ni bilo pred drznimi zlikovci nič več varnega. Sledile so tatvine starega železa, po katerem je danes posebno živahno povpraševanje, sicer pa ni bilo večjih vlonilskih ali tatinskih podvigov. Toda Maribor je mesto s precej močnim kriminalom, saj so obmejna mesta zmerom in povsod zatočišče raznih temnih elementov, ki računajo z bližino meje ter drugimi ugodnimi okoliščinami, ki se jim nudijo v obsejnih mestih. Maribor ni ostal dolgo v miru, se neizodoleni storilci so spet izvršili veliko drzno tatvino, zaradi katere je Maribor precej vznemirljen.

V stanovanju zasebnice Martine Pirce v Maistrovi ulici št. 6 v III. nadstropju so se vihrovali danes okoli 11. ure pretakani zlikovci. Pretakani so predale in druge omare. Očitno so stikali za denarjem. Našli so znesek 140 dinarjev, ki so ga

odnesli. Največjo škodo pa so napravili s tem, da so iztaknili nekatere dragocenosti, katerih vrednost cenijo do 12.000 dinarjev. Med drugim so ukradli neko staro brošo z dragulji, potem staro zapestnico, ki je tudi bila posuta z dragulji. Vrednost takšnih stvari je seveda zelo velika in je verjetno, da bodo skušali storilci ob primernem času prodati ukradene dragocenosti. Zaradi tega je priporočilo občinstvu, da bo pri eventualnem ponujanju kakšnih dragocenosti zelo previdno. V primerih, kjer bi šlo za sumljive ponudnike ali druge sumljive okoliščine, naj obvesti o tem varnostne organe. Verjetno je, da ne bodo skušali novotni ukradenih dragocenosti v Mariboru, ampak najbrže kje drugod.

V zvezi z veliko vlonno tatvino v središču samega mesta so se pričele intenzivne poizvedbe. Upati je, da se bo posrečilo aretirati glavne krivce, ker je verjetno, da bodo sicer zlikovci poizkusili s svojo srečo tudi kje drugod. Podoba je, da gre za spretno tatvinsko družino, ki se je na novo pojavila v Mariboru.

Mariborske in okoliške novice

— Za likvidacijo pokojniškega fonda tektilnih delavcev trdke J. Hutter in drug se silno ogrevajo nekatere delavke in delavci, ki se očitno ne zavedajo, kako škodo bodo s tem prizadejali vsem delavcem, ki so zaposleni pri tej trdki. V fondu se je doslej nabralo že več milijonov premoženje, iz katerega bi lahko osem mogli in stari delavci črpali skromno pokojnino in bi bilo na ta način življenje olajšano na starost. Radi spora je sedaj trdka odredila glasovanje med delavci, če naj se fond likvidira, če pa bo obstojal naprej, pa zahteva pooblastilo, da sme sama varno nalagati denar iz tega fonda. Delavstvo je v ogromni večini za to, da pokojninski fond obstaja naprej, zahteva pa pravico sodelovanja v tej ustanovi. Glasovanje, ki ga je odredila trdka, je proti pravilom »Pokojniškega fonda« in lahko o likvidaciji tega fonda sklepa samo pravilno sklican občni zbor. Zanimivo je, da se za likvidacijo in izplačilo plačanih zneskov te ustanove najbolj zavzema pešica zaslepienec. Pričakovati je, da bo vodstvo tovarne umaknilo svojo zahtevo po glasovanju in s tem onemogočilo tudi neumno in škodljivo agitacijsko delo tem elementom. (Del. politika)

— Bila je gramoznica. Poročali smo o poskusnem kopanju na veliki parceli ob Čirilmetodovi-Razlagovi-Prešernovi in Maistrovi ulici, kjer bodo pričeli predvidoma še letos z gradnjo Hutterjevega stanovanjskega bloka. To poskusno kopanje je prineslo zanimiv rezultat. Izkazalo se je namreč, da je bil skoraj ves ta kompleks uporabljen svojčas kot gramoznica in sicer očitno ob priliki gradnje Götzevih objektov. Pozneje so gramoznico zameli, v

središču zemljišča pa so zgradili razne pisarniške in druge manjše objekte. Seveda bodo sedaj stavbni stroški precej večji, ker je zemljišče v takšnem stanju neprimerno za normalna stavbna dela. Morali bodo urediti posebne betonske stebre do globine 5 do 6 m. Ta dela bodo občutno povečala prvotni proračun 25 do 30 milijonov din za zazidavo vsega omenjenega kompleksa.

— Čekovne nakaznice. Čuje se, da je predložilo pri nekem tukajšnjem denarnem zavodu v zadnjih mesecih svoje čekovne nakaznice okoli 400 do 500 turistov, ki so pripadali po večini mlajši generaciji. Ko so menjali svoje čekovne nakaznice, so turisti, ki so prišli k nam iz inozemstva nadaljevali pot v notranjost države.

— Obvrtitev slikarske razstave H. Pečarja in L. Perika bo v sredo 24. aprila v beli dvorani Sokolskega doma. Razstava bo odprta do 5. maja.

— Draginske oklade. Živilski delavci, ki so organizirani v tukajšnji podružnici Zveze živilskih delavcev, zelo čutijo posledice naraščajočih draginje. Sprožiti hočejo vprašanje posebnih draginskih doklad, ki bi bile nujno potrebne. Zaradi tega se zbere v soboto 27. aprila v svojih društvenih lokalih, kjer bodo sklepali o tem potrebnem socialnem vprašanju.

— Mesto vena na grob pokojnemu Francu Glaserju je daroval g. Joško Knifše 100 din Rdečemu križu.

— Mestne pomladenske nočitve. Ponedeljek je bil v Mariboru že jutraj izredno soparen. Pred polnočjo se je zbirala nevihta nad Kozjakom, od kod je »prekročila« dravo in popoldne celo vznemirjala spozneje Pohorje. V Mariboru samem

je le malo poskropilo in ohladilo se je ozračje. Muhaše so te letošnje prve nevihte, ker n. pr. na levem bregu poštno dežuje, a na desnem je — suša.

— Prva žrtve. V Pučenci na Ormožu je večeraj popoldne delala na polju 40letna posestnica Helena Dratela. Nenadno je nastala huda nevihta s pihom, bliski in streli. Dratelova je iskala varno zavetje, a med nevihto je treščilo vanjo in je bila nesrečnica takoj mrtva.

— Spodnja mrtva. V Spodnjem trgu pri Ptujju si je pogledala kroglo v glavo 24letna posestnikova hčerka Justina Zagorščakova. Bila je takoj mrtva. Vrok samomora ni znan.

— Iz pravoslavne parohije. Veliki četrtak 25. t. m. ob 9.30 je v pravoslavni vojaški kapeli v meljski vojašnici služba božja z večernicami, ob 19. uri bdenje s čitanjem evangelija. Veliki petek ob 16. večernice, nato običajni obredi. Veliko soboto 27. t. m. ob 16.30 večernice, zatem sv. spoved. Velikonočno nedeljo ob 4. vstajenjska procesija iz kaple po vojašniškem dvorišču in Trstenjakovi ulici. Ob 9.30 sv. liturgija. Velikonočni ponedeljek ob 9.30 sv. liturgija. Pravoslavni verniki naj se udeležijo v čim večjem številu procesije in služb božjih.

— Nov grob. V splošni bolnici je predmni bivši krojaški mojster Leopold Zupanc, star 76 let. — Žalostnim naše globoko sožalje!

— Čigave je avtomobilsko kolo? Na Ptujski cesti je padlo z nekega osebnega avtomobila rezervno kolo, ki ga lastnik lahko dobi v Antolčevi gostilni v Spodnji Lobjavi.

— Mariborske tržne cene. V smislu poročila št. 16 tukajšnjega mestnega tržnega nadzorstva so na mariborskem trgu naslednje cene: Zelenjava: krompir merica 12 do 15, čebula 3 do 4, česen 8 do 10; Kisljelo 4.50 do 5, kislja repa 2,50, kajrljole 10 do 14, hren 7 do 9, kg glavne solate 16 do 18, kg endivije 12, kup regrata, motovila, radica in špinate po 1 din, grah v stročju 16 do 18 din za kg. Mesne cene se niso fiksno ustaljene in se zelo menjavajo. Sadije: jabolka 5 do 9, hruške 6 do 9, suhe slive 6 do 10, celi orehi 8 do 9, luščeni orehi 24 do 28, pomaranče 1 do 4. Žito: liter rži in pšenice po 2, ječmena po 1.75, koruze po 1.50 do 2, ovs 1.25, prosa 2.25, ajde 1.50, prosenega pšena 4 do 5, ajdovega pšena 4 do 5. Fižol prodajajo po 4 do 6. Ribe: belice 8 do 10, morske ribe 10 do 30, morski raki po 26 do 30. Mlečni izdelki: smetana 10 do 15, mleko 2.50 do 3, surovo maslo 32 do 36, čajno maslo 36 do 40, domači sir 10. Perutninski trg 25 do 35, par piščancev 37 do 45. Domače zajce prodajajo po 8 do 25, kozličke po 50 do 90. Sladko seno 190 din za 100 kg, kisljelo seno po 150 din za 100 kg.

— Bela kuga. Pred tremi sodniki mariborskega okrožnega sodišča se je morala v tajni razpravi zagovarjati 44 letna zasednica Ivana Topler iz Leš pri Prevaljah, ki jo je obtožil državni tožilec, da je proti nagradi 50 din odpravila petim ženskam telesni plod. Toplerjeva je bila obsojena na 2 leti rožnje ter na izgubo častnih državljanjskih pravic za dobo 4 let. Soobtožene so bile ženske, ki so si dale odpraviti telesni plod; bile so obsojene na kazen od 2 do 4 mesecev strogega zapora, pogojno za dobo 3 let.

— Kri je tekla pri Sv. Andražu v Slovenskih gorah. Doslej še neznan napadalec je s sekuro v rokah napadel 21letnega delavca Jozefa Kvara ter ga nevarno poškodoval po vratu in glavi. Hudo ranjenega Kvara so naložili na mestni avtobus, ki ga je prepeljal v mariborsko splošno bolnico.

— Strel iz zasede. 29letni Rupert Dornier iz Zgornje Kungote se je peljal s svojim motornim kolesom proti domu. Nena doma so počili iz občestnega grmovja strel in je krogla zadela Dornierja v nogo. Dornierja so odpremili v tukajšnjo bolnico, za skrivnostnim strelcem pa poizvedujejo orožniki.

— Gosdali požari se v zadnjem času silno množijo. Tako je nastal požar v gozdu pos. Andreja Korperja v Osluvelcih. V Ivanjkovcih je izbruhnil ogenj v gozdu posestnika Jozefa Janžeka. Utičili je precejšnjo površino s mladim drevjem posejane gozda. V obeh primerih se je poškrovalnim gasilcem posrečilo, da so ogenj lokalizirali, škoda je precejšnija.

— Ramo vesti. S kolesa je padel 34letni kamnoseški pomočnik Ivan Zrepar iz Studencev, ki je oblezel s poškodbami na glavi in rokah. Zrepar se zdravi v mariborski bolnici, kamor so prepeljali tudi 30letnega železniškega ključavničarja Jozefa Pečuha, ki mu je eksplodirala karbidovka. Dobil je hude opekline po obrazu in rokah. — V bolnico se je zatekel tudi čistilec oken Alojzij Nijavar iz Limbuša, ki je v kavarni Orleat čistil okna ter si porezal levo oko. Trgovskemu pomočniku Mihalju Pogorelcu

Samo še danes v francoskem kriminalnem filmu

MAURICE CHEVALIER, E. v. STROHEIM, PIERRE RENOIR, MARIA DEA

PAST (PIEGES)

Film o lepotici, ki se je žrtvovala, da reši druge žene in o človeku beštiji.

KINO MATICA — Telefon 21-24. Predstave ob 16., 19. in 21. uri

ROSALIE Razkošna filmska umetnina, s najlepšo glasbo, odličnim petjem in izvrstnim baletom. Prizori, kakršne more ustvariti le največja fantazija!

V glavni vlogi: **Nelson Eddy, Eleanor Powell**

KINO SLOGA, tel. 27-30 — danes ob 16., 19. in 21. uri.

Charles Boyer in lepa Irene Dunne v divni, prapraskni ljubavni romanci

Ljubavni krik

Ne zamudite lepega filma, kakršnega že dolgo niste videli.

Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri

KINO UNION, tel. 22-21

niku je izginilo iz veže stanovanja v Cvetlični ulici kolo znamke »Prestor«, ki ima evidenčno številko 2-25948. V Kopitarjevi ulici je neki kolesar podrl na tla 28-letno delavko Julijano Mikličevico iz Praprotnikove ulice v Kosaških, ki je dobila poškodbe na nogah.

Krvav dogodek na Ruški cesti, ki se je pripetil v noči na 9. september 1939 pred Kudrovo gostilno, je bil večeraj dopolnjen predmet kazenske razprave, ki je bila pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča. Zagovarjati se je moral 29letni mesarski pomočnik Drago Strnad iz Maribora, ki ga je obtožil državni tožilec, da je z mesarskim nožem nevarno poškodoval gostilničarja Alojzja Kudra, ki se je moral zateči v splošno bolnico. Kuder je dobil hude poškodbe po vsem telesu. Pri razpravi se je Strnad zagovarjal, češ da je ravnal v silobranu. Obsojen je bil na šest mesecev strogega zapora.

Priporočljiva zbiranja je 26letna Bogomila Simonič, ki je bila že večkrat predkaznovana zaradi tatvin. Vsako svojo delodajalko je namreč doslej okradla ter nato pobegnila. Tako je lani v januarju ukradla svoji delodajalki Lizi Vajda pri Sv. Marjeti nize Ptujja razne predmete, vredne okoli 3500 din, naker je pobegnila. Prav tako je napravila pri Katarini Kavčičevi pri Sv. Benediktu v Slovenskih gorah. Odnesla ji je razne predmete in gotovine v skupni vrednosti okoli 500 din. Simoničeva se je morala zagovarjati pred malim kazenskim senatom mariborskega okrožnega sodišča, ki jo je obsojil na 1 leto in 5 mesecev rožnje ter na izgubo častnih državljanjskih pravic za dobo 3 let.

Nočno lekarniško službo imata tekoči teden Vidmarjeva lekarna pri sv. Arhu na Glavnem trgu 20, tel. 20-05, in Savostova magdalenska lekarna na Kralja Petra trgu št. 3, tel. 22-70.

Študijska knjižnica. Zaradi preurejanja prostorov bo študijska knjižnica od 1. maja dalje za nedoločen čas zaprta. Knjižnica prosi, da se do takrat vse izposojene knjige vrnejo. Kdaj se bo začelo zopet z rednim izposojanjem, bo razglašeno v časopisju in na vratih knjižnice.

Faberk. Tuk. »Del. pol.« poroča: »Na naslov avtobusnega podjetja se čisto slišijo pritožbe, ker na pobreški progi ob pri-

liki pogrebov ni na razpolago več avtobusov. Tako se je zgodilo tudi ob priliki pogreba pok. dr. Traverja, da je avtobus z Glavnega trga odpeljal prenapolnjen in na Kralja Petra trgu ni mogel sprejeti ljudi, ki so tamkaj čakali. Nekateri so si morali najeti izvoška, mnogo pa jih sploh ni prišlo pravočasno na pogreb. Mislimo, da je tako postopanje avtobusnega podjetja vredno obsodbe, ker ima gotovo na razpolago dovolj avtobusov, kakor tudi rezervnih soferjev. Tudi je nevarno za potnike, ako so avtobusi prenapolnjeni, zaradi preobremenitve se kaj lahko zgodi huda prometna nesreča, ki ujetih kdaj terjati morda celo smrtno žrtve.« — »Številni bolgarski in grški vagoni vozijo zadnji čas skozi mariborsko postajo v inozemstvo in nazaj. Vagoni so naloženi z ruskimi lesniki, oljem in raznim sadjem ter prihajajo večina iz Carigrada, iz česar sklepajo, da je to blago večina ruskega porekla.« — »V oblake prahu je zavito naše mesto, kar je postalo vetrovno in suho. Nujno potrebno bi bilo, da mestna občina odredi škropljenje cest in ulic, ker sedaj gotovo ne primanjkuje vode. Sploh se pri nas zelo malo pazi na čistoto našega mesta, kar ne napravi samo mučnega vtisa na tujce, temveč je tudi iz higijskih razlogov zelo zdravju škodljivo. Prav bi bilo tudi, ako bi po vzgledu drugih mest namestili na trgih in ulicah kosarice za odpadke, ljudi pa bi bilo treba večkrat pozvati, naj papir in druge odpadke ne mečejo po tleh, temveč v tozadevne kosarice, ki bi jih moralo biti dovolj na razpolago.«

Mariborsko gledališče

Torek, 23. aprila, ob 20.: »Ana Christie, Red B.

Sreda, 24. aprila, Zaprto. Četrtek, 25. aprila, ob 20.: »Izdaja pri Novarike. Premiera, Red C.

»Izdaja pri Novarike na mariborskem odru. Pred 5 leti je mariborsko gledališče v Malčevji režiji prvič uprizorilo švicarsko tragedijo iz kmetijske življenja. Arzovo zgodovinsko dramo »Izdaja pri Novarike. Kljub zelo lepemu umetniškemu uspehu te igre takrat mnogi niso mogli videti, zato se je gledališče oddaljilo, da to znamenito delo zopet uprizori.

Robert Soetens v Mariboru

Sijajen uspeh znamenitega francoskega violinskega virtuozu

Maribor, 22. aprila. V petek 19. t. m. smo imeli ponovno priložnost prisostvovati koncertu izredne umetniške kvalitete. Koncertni je naš stari znanec, ki nam je v tako dobrem spominu izšla svojega prvega koncerta v Mariboru — francoski violinski virtuoz Robert Soetens. Prvič je koncertiral z orkestrom filharmoničnega društva iz Ljubljane, radi obolenosti njegove stalne spremljevalke pa je spremljal L. M. Škerjanec. Letos smo bili v tem pogledu na boljšem, ker je violinista spremljala njegova stalna spremljevalka ga Susana Roch.

Malokateri violinski virtuoz si izbere za svoje turneje tak čisto umetniški program kakor Soetens. Slišali smo samo skrajno resna dela: Veracinijevo »Konzertno sonato«, Bachovo »Chaconno« iz violinske solo sonate in Beethovnovo pomladno sonato v f-duru. V drugem delu programa pa samo dela sodobnejšega značaja, med temi: Škerjančev »Romantični intermezzo«, Slavenskega »Jugoslovanskega pesem in ples«, Debussyjev »Lunin svite«, Delannojev »Zamorški ples« iz baleta »Cendrillon«, katerega je za violino priredil Soetens, in Ravelovega »Ciganca«. Program resnega značaja, ki so ga zaključili sodobniki. Med temi moramo posebno podčrtati delo Delannoya, ki je v skupini sodobnih skladateljev predstavljal najnaprednejšo orientiranost. Skladba Slavenskega nam je že znana; medtem ko smo Škerjančev skladbo, ki nas nehoti nekako spominja na Francka (posebno pri obravnavanju klavirskega parta) slišali prvič. Ravelova »Ciganska rapsodija«, ki je namenjena predvsem violinistu virtuozu-tehniku.

Zanimala so nas predvsem dela velike forme v prvem delu sporeda, ki predstavljajo v violinski literaturi umetnine najresnejšega značaja. Predklaski Veracini je poleg Corellija gotovo najprezentativnejši skladatelj te dobe. Težko je umetniku zjeti bistvo tega glasbenega sloga, ki je od nas tako oddaljen in zahteva od interpreta velikega zatejanja. Soetens nam je v tem delu pokazal svojstveno interpretacijo, ki je v vsakem pogledu nadkriljevala ono, ki smo je bili vajeni od še tako velikega violinista. V Bachovi »Chaconni«, v tem najtrštem orehu za violinista, se nam je violinist predstavil kot čudoviti Bachov interpret. Delo je bilo podano tako prozorno, da se je z lahkoto zasledila vsaka variacija izmed petintridesetih, v katere delo razpada. Sleherini variaciji je dal drugo barvo, drugačen ritem in ni hlastal po znanjih efektih, v katere zavode to delo večino violinistov. Slišali smo v resnici umetnino, kot si jo je morda tudi sam Bach zamislil. Izklesanost pomladne sonate, tega

tako živga in očarujočega Beethovnovega dela, kakor sta nam ga podala violinist in pianistinja, pa moramo priznati, da nismo v Mariboru še slišali. Na tako globoko razumevanje v medsebojnem podajanju tematskega materiala, na tako globoko zajetje tega čudovitega dela, precizno in do podrobnosti izpolnjenih odgovorov med enim in drugim instrumentom, naletimo le redkokdaj. V tem delu je seveda prišla pianistinja ga Susana Roch do svoje veljave in oba umetnika sta bila po tej sonati za svojo mojstrsko izvedbo od občinstva burno aplaudirana.

Drugi del sporeda je obsegal, kakor sem že omenil, dela sodobnih skladateljev. Pri Debussyjevem »Luninem svitu«, tem tekočutnem in sentimentalnem delu, je dosegel umetnik tak uspeh, da je moral skladbo ponoviti. Po skrajno virtuoznem Ravelovem »Ciganu« pa je moral še dodajati ta sicer Mussorgskega transkripcijo ruskega plesa »Hopake«.

Violinist Soetens ne sega po manjvrednih stvarih, ki nudijo samo zunanji blesk, s katerim »zabelijo« virtuozni navadno svoje turnejske programe. Svoj izbrani program nam je podal ta globoko kultivirani umetnik skrajno prepričevalno. Njegovemu podajanju se ne moreš dovolj načuditi: čeprav pozna skladbo še tako podrobno, ti bo povedal še vedno nekaj novega, kar ti postane tudi interesantno. Soetens ne pozna v predanjanju nobene šablone, ob vsakem izvedenem delu pusti tudi: glasbeno dobro podkovanemu poslušalcu neizbrisen vtis. Le redkokdaj naletimo na takšnega umetnika-virtuozu, pri katerem se tako razločno občuti, da mu je tehnična stran samo sredstvo do nečesa višjega — do vsebinskega izraza skladbe. Seveda je pri Soetensu tehnična stran tako popolna in tako nepodparjena, da je niti ne čutiš, da nikjer ne more, ko sledimo notranjemu poudarku umetnine. Njegova izrazita in polna kantilena, lepota in absolutna čistota tona, uglasena eleganca, s katero pričara iz instrumenta življenje, poslušalca naravnost očara. Odlična pianistka ga Susana Roch je Soetensu enakovredna umetnica in oba tvorita zokroženo celoto, da si boljše želeli ne moremo.

Občinstvo je popolnoma napolnilo dvorano Ljudske univerze. Mnenja sem, da se takomu umetniku v bodoče postreže z boljše dvorano. Zelim si le, da bi violinista Soetensa kmalu zopet slišali, toda v bodoče v dvorani Sokolskega doma.

Prof. K. Pahor

Postani in ostani član Varnikove družine

Pred 50 leti je dobila Dolenjska železnico

Upravičena in utemeljena je zahteva po novih postajah na Dolenjskem

Ljubljana, 23. aprila. Da Dolenjska zaostaja v gospodarskem pogledu, ker je mnogo manj industrializirana kakor Gorenjska in ker ne živi v toliki meri od tujkega prometa, je dovolj znano, vendar pa le redki razmišljajo o tem, kako bi pomagali zanemarjenim pokrajinam. Ne bilo bi treba kdove kakšnih revolucionarnih ukrepov; dajte Dolenjski vsaj to, kar zahteva njen naraven gospodarski razvoj!

Osnova gospodarskega razvoja so predvsem urejene prometne razmere. Ob tej priliki se ne nameravamo spuščati v podrobnosti o cestnih razmerah na Dolenjskem ter o nešteti pomanjkljivosti cestnega omrežja. Ne bomo tudi dokazovali, kako silno potrebno je temeljito popraviti ter obnoviti stare železniške proge, ki ne dovoljujejo marsikje normalne hitrosti navadnih vlakov, med tem ko, kakor znano, brzi vlaki po njih sploh ne morejo voziti. To so pomanjkljivosti, ki jih bodo morali sčasom odpraviti, če bodo hoteli vzdrževati železniški promet. Krediti za tako potrebna dela vendar ne morejo biti zakopani za večno pod grmado uradnega papirja.

Dolenjska je dobila železnico sorazmerno pozno, a kljub tej zamudi za drugimi pokrajinami ni bilo nobenih posebnih uspešnih prizadevanj, da bi skušali dohiteti, kar je bilo zamujenega. Zdi se celo, da so ostale dolenjske železniške proge najbolj nesprejemljene in zastarele. Zato se tudi promet ni razvijal kakor bi se sicer lahko. Prometne razmere niso bile prilagojene potrebam posameznih krajev. Za dobo pol stoletja, odkar je Dolenjska dobila železnico, je bil razvoj mnogo prepočasen. Zedavnej se je izkazalo, da na dolenjskih progah vozijo premalo vlakov in da je tudi prometno izkoriščen.

Poživilja prometa na dolenjskih progah z zgraditvijo novih postajališč ne zahtevajo le laiki, ki jim strokovnjaki lahko očitajo, da ne razumejo prometnih vprašanj, temveč železničarji sami. Nekateri so tudi že temeljito proučili, kje bi bilo treba

določiti nova postajališča, da bi imela od njih korist železniška uprava in da bi služila gospodarskim potrebam posameznih krajev. Mnogi kralji so od postaj oddaljenih mnogo preveč, da bi imeli od železnice neposredno korist, čeprav leže tik ob progah. Čedalje glasnejša je zahteva po postajališču pri Rudniku, na periferiji Ljubljane, med Lavrici in dolenjskim kolodvorom. Rudnik se je zadnja leta zelo razvil in iz večje kmečke vasi se preraja v gosto naseljeno predmestje. Kraj se je začel spajati z mestom, a z njim vendar nima ugodnih prometnih zvez. Delavci z Rudnika, ki delajo na drugem koncu Ljubljane, morajo pešati po cele ure, če se ne morejo posluževati kolesa, zelo dolgo pot pa morajo opraviti tudi kmetje, ki prihajajo v mesto po vsakdanjih opravkih. Postajališče na Rudniku je zdaj že najmanj tako potrebno kakor na Lavrici.

Prav tako prebivalstvo upravičeno zahteva nova postajališča v Slivnici med Grosupljem in Predolami. Precej veliko naselje leži ob železnici, a do postaje je predač. Dalje bi bilo potrebno postajališče v Dvorski vasi med Vel. Laščami in Ortnekom. Med tema postajama znaša razdalja 7 km in iz Dvorske vasi ter sosednjih naselij je približno uro hoda do najbližje postaje. Zelo ljudje pogrešajo tudi postajo v Lokvah med Novim mestom in Stražo-Topolicami, saj znaša razdalja med tema postajama 8,5 km in okrog 2000 prebivalcev se ne more posluževati dovolj udobnosti železniškega prometa. Upoštevati je treba, da v naseljih vzdolž Krke med Novim mestom in Stražo stanuje mnogo delavcev, ki hodijo delat v mesto in od tam prihaja v šole mnogo mladine.

Kakor rečeno, železničarji sami zagovarjajo ta nova postajališča in proučeno je, da bi bila v interesu železniške uprave. Pogoj, ki so potrebni za določitev novih postajališč, so dati, zato se zahteva prebivalstva upravičeno. Naj bi vsaj te preureditve na dolenjski železnici ob njeni 50-letnici bile kmalu opravljene brez stereotipnega vzdihovanja o pomanjkanju kreditov!

... za sokolskim praporom

Lepa sokolska manifestacija na Jesenicah
Prve sokolske meddruštvene tekme v Jugoslaviji

V soboto zvečer so se vršile v dvorani Sokolskega doma na Jesenicah telovadne tekme med moškimi naraščajem ljubljanskega in jeseniškega Sokola. To so bile prve javne meddruštvene tekme med dvema sokolskima edinicama iz dveh sokolskih žup. Prireditelj je bila izredno lepa in bo ostala vsem udeležencem v najlepšem spominu. Toliko mladosti, lepote, samozvesti in življenja v jeseniškem Sokolskem domu se ni bilo, odkar stoji in je v vsakemu lahko žal, da je tako lep večer zamudil.

S popoldanskim osebnim vlakom so se pripeljali ljubljanski naraščajniki s starostro bratom Jankom Jazbecem in vodnikom br. Borisom Gregorko na čelu na Jesenice, kjer so jih na postaji pozdravili jeseniški naraščajniki z br. Pristovom na čelu. Po medsebojnem prisrčnem pozdravu so vsi odšli v Sokolski dom, kjer so izvršili zadnje priprave za nastop.

Ob 20. uri so se pričele tekme ob lepi udeležbi občinstva. Obe vrsti sta strumno prikoračali s svojimi naraščajskimi prapori na čelu v dvorano in se z jeseniškim ženskim naraščajem postavili v polkrog. V imenu jeseniškega Sokola je ljubljanski naraščaj pozdravil brat Matija Stusnik, ki je prečital brzojavni pozdrav starešine SSS brata Edmunda Gangla. Br. Stusnik je nadalje omenjal prisrčne vezi, ki vežejo ljubljanskega in jeseniškega Sokola, orisal pa je tudi kakšno tekmovalno, pri katerih si sokolska mladina v plemeniti in bratski tekmi meri svoje mlade sile in sposobnosti in pri

tem nabira nove spodbude za nadaljnje še bolj uspešno delo.

Tekma je obsegala po eno obvezno prosto vajo na drugo, bradlji preskoku preko konja vzdolž, brez ročajev ter v prostih vajah. Sodila sta br. Gregorka iz Ljubljane in br. Pristov iz Jesenice.

Izvežbanost tekmovalcev na orodju je bila precej enaka, toda v prostih vajah so ljubljanski naraščajniki mnogo boljše od jeseniških tekmovalcev. To se je predvsem opazilo pri korakanju, pri izrazitosti gibov, predvsem pa po težini sestavi in odlično izvedenih koncih.

Vrsta ljubljanskega naraščaja je dosegla 225 točk, vrsta jeseniškega naraščaja pa 216,9 točke od 240 dosegljivih točk. V vrsti ljubljanskega Sokola je dosegel I. mesto brat Zrimšek Pavel z 38,5 točke, II. brat Jovan Ljubo s 37,8 in III. Glavič Vlado s 37,5 točke. V vrsti jeseniškega naraščaja je dosegel I. mesto br. Thuma Ivan s 36,7, II. br. Sušnik Vladimir s 36,4 in III. brat Prevec Peter s 35,8 točke.

Po tekmah se je vršil telovadni nastop s kratkim in lepim sporedom. Ženski naraščaj jeseniškega Sokola je nastopil s težkimi vajami na visoki gredi. Ljubljanski naraščaj je strumno izvedel dve sestavi težkih in slikovitih skupinskih vaj, obe vrsti moškega naraščaja pa sta nastopili s preskoki preko konja na šir s prožno desko. Občinstvo je z velikim zanimanjem opazovalo tekmo in nastop ter prirejal posameznikom in vrstam burne ovacije.

Po nastopu sta prikoračali obe vrsti s

prapori na čelu v dvorano. Starešina ljubljanskega Sokola br. Janko Jazbec se je lepo zahvalil jeseniškemu Sokolu za lep sprejem in pozdrav, opisal nezmojljivo voljo in uspehe jeseniških Sokolov pred vojno in po vojni ter povabil jeseniške tekmovalce in tekmovalke na revanšo tekmo v Ljubljano. Ljubljanski Sokol je poklonil jeseniškemu naraščaju v spomin na to srečanje lično državno zastavo s podstavkom, isto sta še sprejela tudi tekmovalca brat Zrimšek in brat Thuma, kot najboljša tekmovalca ljubljanskega in jeseniškega Sokola. Jeseniški Sokol pa je ljubljanski

vrsti poklonil v spomin lepo sliko jeseniške tekmovalne vrste in vsakemu ljubljanskemu tekmovalcu ličen lesen pokal. Ob pesmi sokolskih legij sta obe vrsti burno pozdravljali strumno odkorakali iz telovadnice. Po nastopu se je razvil družabni večer med tekmovalci. Naslednje jutro pa je bilo slo lepo število na izlet na jeseniške planine. Prireditelj je v vsakem pogledu odlično uspešna. Dala je lepe rezultate in pokazala pravo sokolsko disciplino vseh sodelujočih in tudi novo smer v pogledu pozitivne maddinske telesne vzgoje.

»Nedolžni lahkoživec« na sokolskem odru

To burko je uprizorilo v nedeljo sokolsko gledališče v Radečah

Radeče, 12. aprila. Poročali smo že, da se je sokolsko delo v Radečah v zadnjem času zelo poživilo. Poleg drugih odsekov se najbolj udejstvuje dramski odsek, ki je pod vodstvom neumornega sokolskega delavca br. Pešca Ivana v kratkem presledku spravil na oder uprizoritev, ki je našla malone polno dvorano hvalnih gledalcev iz Radeč, Zidanega mosta in okolice.

Burka je nudila v svojih komičnih zapletljivih izredno veliko zabave in smeha. Br. Pešec Ivan je igral tovarnarja Rekarja kot velikega ženskarja zelo dovršeno. Njegova žena (s. Premstersteinova) Zofija uvidi, ko ji kočijaž (br. Blaj) prinese žensko torbico, katero je pozabila gospodična, s katero se je vozil njen mož. Njuna hčerka Tilda (s. Zahrastrnikova Anica) je zelo dražestna in se je pravkar vrnila iz Zagreba. S seboj je privedla zaljubljenca Zivica (br. Müller), ki jo obožuje zelo globoko. Z njim pa ni zadovoljen Rekar, ker hoče imeti za zeta svojega družabnika Maksa Šinkavca (br. Zahrastrnik) je igral glavno in naslovno vlogo zelo dobro. Publika ga je nagradila za njegov komičen nastop pri odprti sceni, ki pa ne zna le po dvoriti, zato ga Tilda odkloni. Ko prinese služkinja Ana (s. Kosova, mladeniško brhka) šopek kot poklon Zivici za Tildo, vzame Maks šopek z mize in ga pokloni Rekarju ženi Zofiji, s čimer se je na mah vse izpremenilo. Pri tem se je fungiralo, da ima Maks razmerje z Greto Garbo, s čimer se je namreč dokumentiral Tildin ideal — bujna preteklost. Na mah ga zljubi in pusti Zivica. — Raznesla se je novica, da pride Greta Garbo v mesto, kjer se bo osebno udeležila kino predstave. Rekarja in Šinkavca ta vest zelo potre, to tem bolj, ker hoče Zofija in Tilda v kino; oba bi bila razkrinkana kot sleparja, zato skušata priti iz zadreg. Rekar pove ženi, da ima sestanek z nekim trgovskim prijateljem. Zena mu ne verjame. Zato telefonira. Čez čas pride ta prijatelj Ličen (br. Robko), češ da se je po telefonu zanj vprašalo. On ne pozna njegova moža. Ko vidi po sobi same slike Grete Garbo, med drugim celo tisto s poklonilcem, se razjari in pove da je on zarobenec Grete. Osramočen in odstavljen Zivici pove Ličenu, kaj se govori o Maksu in Greti. Srdit pošlje Zivica po Greto. Sam pa neusmiljeno ožigosa Maksa, ki mu sveto zatrjuje, da je sploh ne pozna. Medtem vstopi Greta Garbo (s. Zahrastrnik Ivanka), ki je izborna kreira! v svojem nastopu. Informirano po Zivicu takoj spozna situacijo: Maksa ki se je zadevo izmislil in svojo zarobenca, ki kar mre od ljubosumnosti. Hotel se obema osvetiti odigra ljubavno sceno z Maksom ki stoji kakor okamenel, mo mu ona pada krog vratu. Ličen je še bolj srdit, misleč, da je resnica, napove Maksu dvoboj. Tilda pa krčevito zajoka in mu vrne zarotni prstan. Greta mu obeta, da izroči zadevo sodišču ali naj jo poroči. Ko mu baš pred očuje, kaj zahteva in Maks uničen kleči pred njo, proseč jo usmiljenja, vstopi Ličen. Misleč, da jo Maks prosi ljubezni plane nanj Greta ga zadrži. Ko vidi, da sta se oba dovolj pokorila, Maks zavoljo laži o njunem razmerju in Ličen s svojo ljubosumnostjo, pove vsi resnico. Ličen osramočen pade Greti okrog vratu. Medtem vstopi Tilda. Tudi njej pove Greta resnico in ji izroči Maksa, ki si sedaj ne želi več moža z bujno preteklostjo. Rekar se izpove Zofiji, češ da si je vse to sam izmislil. Stvar se je srečno končala.

Zelimo si še več podobnih iger, zlasti vseh, da se bo naša javnost nasmejela iz

srca, kar je nedvomno velikega pomena sedaj, ko živimo v tako izredno resnih časih. Na sporedu letošnje sezone sta še dve igr. Eno bodo uprizorili naraščajniki, drugo pa člani in članice, nakar bo zaključena letošnja sokolska gledališka sezona.

»gospodična brez portfelja«. Pojavi se tudi lažni šef Bob Götz, ki bi bil imel prav za prav nastopiti razpisano uradniško mesto in ki ga baš zaradi njegovih nerodnosti vsi smatrajo za pravega šefa. V tok dogodkov posežeta odlično tudi starokopitni prokurist Thalheimer (br. Slavko Gabrovšek), ki se uspešno protivi direktorjevim novotarijam in spekulacijam in pravni zastopnik podjetja dr. Kurt (br. Nebec), ki edini ve za namene in načrte novega šefa Römerja. Poleg teh večjih vlog, je še nekaj manjših, vsi pa se bodo potrudili, da zadovolje občinstvo, ki že čeni po dosednjih uspešnih sodeč naš sokolski oder. Uverjeni smo, da bo tudi to pot napolnila domača publika sokolsko dvorano in pričakujemo obisk tudi iz mesta in bližnjih okrajev. Zdravol!

Iz Celja

—c Drevi opera »Rusalka« v celjskem gledališču. Ljubljanska opera bo uprizorila drevi v celjskem gledališču Dvorčakovo slovitno opero »Rusalka«. Predstava se bo pričela že ob 19. in je izven abonmaja. Vstopnice se še dobijo v predprodaji in Slomškovi knjigarni.

—c Opozorilo vsem podpornikom krajevne protituberkulozne lige v Celju. Pretekli teden sta nabirala dva neznanca pri raznih celjskih tvrdkah prispevke za ligo. Upravni odbor lige prosi vse svoje dobrotnike, da bi ne nasledil sleparjem. Ligne nabiralne pole so prijavljene predstojništvu mestne policije ter so žigosane in opremljene s tekočimi številkami. Tudi si oglejte s poverjena nabiralna akcija vsako leto našim poštvalnim damam.

—c Umrla je v ponedeljek jutraj na Obrežni cesti 1a pri mestnem parku po dolgem trpljenju v starosti 56 let ga. Ana Natkova, soproga upokojenega poštnega uradnega ravnatelja g. Franja Natka v Celju, posestnica in bivša gostinčarka »Na škarp« in »Pri mostu«. Pokojna je bila odlično narodna žena, vzorna soproga in srčno dobra mati. Pogreb bo v sredo ob 14. iz hiše žalosti na Obrežni cesti skozi mesto do Glazije, od koder bodo prepeljali pokojno v Gornji grad in jo tam položili k zadnjemu počitku. Pokojni bodi ohranjen lep spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

—c Gori! V nedeljo okrog 17. se je vnel pri žagi g. Blaža Sodina na Mariborski cesti poleg savinske železnice kup žagovine, ki so jo hile najozj žagale iskre iz lokomotive. Ogenj se je hitro razširil na sosedno leseno stransko in ga vpepelil. Ljudem se je posrečilo preprečiti, da se ni ogenj razširil na skladišče lesa.

—c Smreča ne počiva. V Roginski gorci pri Šmarju je v soboto popoldne svinja odgriznila 10 mesecev staremu delavcemu sinčku Alojzu škorec levo roko v zapustju ter ga hudo poškodovala po obrazu in desni roki. V nedeljo je padel 31-letni člnar Franc Pogelšek iz Celja v železniškem podvozu pri hotelu »Pošti« s kolesa in si izpahlil desno roko v ramenu. V soboto je padel dveletni delavec sinček Ivan Grum v Pečovinju pri Celju po neki škarp in si močno poškodoval levo roko v ramenu. Ko se je 75-letna posestnica Terezija Bračunova iz Zagorja pri Pilstanju peljala v nedeljo z vozom k maši, je privozil na nekem ovinku nasproti osebni avtomobil in trčil v voz s tako silo, da se je voz prevrnil. Bračunova si je pri padcu zlomila desno roko. V nedeljo popoldne se je 67 letni posestnik Miha Korošec s Stranice pri Konjicah zaletel na cesti na Taboru pri Vojniku s kolesom v avtomobil. Korošec je padel pod avtomobil, kolo je šlo čezenj in mu zlomilo nogo. Na Zg. Ložnici pri Zalcu je v nedeljo eksplodirala 20-letnemu Antonu Strašku vsled neprevidnosti patrona v roki in mu razmesarila levo dlan. V soboto je padel 30-letni člnar Franc Leskovšek iz Braslovca na cesti v Braslovcah s kolesa in si zlomil desno ključnico. Ponesrečenci se zdravijo v celjski bolnici.

—c Silovit naliv je doživel Celje v nedeljo zvečer. Med nevihto je večkrat tresčilo in padala je tudi toča, ki pa k sreči ni povzročila škoda. Voda je iz nekaterih pobočij odnesla večje plasti zemlje in kamena. Tako je večja plast zasula banovalsko cesto pri grenadurji brvi na Polulah. S hriba pri mestnem parku je napolnila voda mnogo zemlje in kamena v nasadih dreved in na travo. V ponedeljek ob 14.15 je obiskala Celje in okolico spet nevihta s točo, ki k sreči ni povzročila škoda. Zemlja pa je bila dežja že zelo potrebna.

R. Dieudonné:

Zlata poroka

Mesec dni po poroki sta se že začela Edward in Marie pripraviti. Njuna stara sorodnica si je bila nadela nalogo »spraviti skupaj« ta zakon in oba sta ji pritrdila, ker sta spoznala, da je že čas, da si ustanovita svoj dom. Ona je bila stara štirindvajset, on pa devetindvajset let. Njuna ljubezen ni bila nič kaj posebno vroča. Vzela sta se samo zato, ker se jima je zdelo to pametno. Edward je bil nižji uradnik v finančni upravi, kjer ni mogel nikoli posebno napredovati. Toda služba je bila vsaj zanesljiva. Marie je pa imela skromno doto — 20.000 frankov. Obe rodbini sta bili s to zakonsko zvezo zelo zadovoljni, ker se je dalo iz njunega enakakega družabnega počitja skleniti, da se bosta ujemali v potrebah in težnjah, da bosta imeli enake želje.

Edward je bil s'n očeta, ki je znal vsiliti svojo željo zno drhtečim otrokom in ženi, sprijaznjeni s svojo usodo. Marina mati je bila pa oblastelna in v vsem je prekašala svojega moža, ki je bil čisto brez volje. Ni ji bilo treba niti vnetati hčeri v glavo, da se mora ravnati po njenem zgledu. Marie je bila za to odločena in ko je prišel Edward prvič pol ure predno domov, kajti zahajal je vsako soboto s prijatelji v kavarno, je dejala energično: Opozorjam te, da mora to prenehati... sicer...

Toda mož ti je brž posegel v besedo: — Jaz te pa opozorjam, draga moja, da si ne pustim ničesar predpisovati. V moji rodbini je navada, da nosijo moške hlače, ženske pa drže jezik za zobmi. Če je bil tvoj oče tako neumen, da je mirno trpel, da mu je komandirala mati, je to nekova stvar. Toda kar se tiče mene, si ne pustim ukazovati.

To ji je rekel brez krika in prenačljivih kretenj. Marie je zaplakala. Toda Edward je ni tolažil. Marie je kuhala mulo več dni in niti besedice ni črhnila. Toda Edwarda to ni motilo. Začel je govoriti šele, ko je prišel nekega dne domov pred ženo, ki je bila na obisku pri prijateljih. Dejal je: — Moraš se zavedati, da si ti tu zavoljo mene in ne jaz zavoljo tebe. Ne branim

ti hoditi na obiske, toda želim, da bi te našel doma, ko se vrnem. To si zapomni enkrat za vselej.

Marie je bila malo prei pri svoji materi, da bi ji potožila svoje gorje. Toda mati jo je odločno zavrnila:

— Sama si vsega kriva. Saj sem ti pravila, da si goska. Če ne napravi žena iz svojega moža tega, kar hoče, jo pomilujem. Če vse potrpiš, si izžubljena. Energično moraš nastopiti, če bi si še kdaj unal tako govoriti s teboj.

Zato je pustila zdaj moža brez odgovora.

— Upam, da me boš končno pustil pri miru.

Edward je namršil obrvi in hotel je nekaj reči. To pa ni bilo mogoče. Marie se mu je odločno postavila v bran in bila je kakor z verige spuščenca. Preprič je traljal precej dolgo in zakonca sta se razšla spota.

V tistih časih bi pomenila ločitev zakona v podeželskem mestu, kjer sta živela, največji škandal. O tem ni moglo biti niti govora.

Ko je odšla Marie srce svoji botri, ti je le-ta odgovorila, naj se nikar ne razburja, češ, da se pojavljajo take razlike v naravi tudi v najprejnih zakonih in da to ni nič ne pomeni. Dokler njen mož ne pije ali ne lazi za drugimi ženskami, nima nobenega poviada za tarnanje.

Prijatelji in sorodniki niso ničesar vedeli o preprih med Edwardom in Marie. Cim je kdo pozvonil, sta takoj prekinila pogovor, ki nikoli ni bil glasen, čeprav je bil zelo oster. V rodbini je veljala njuna zakonska zveza za vzorno. Edwardovi prijatelji so ugotovili, da je dobil ženo, ki ti ni bilo mogoče ničesar očitati, zlasti pa da ni tako koketna, kakor so druge in da skrbi za gospodinjstvo.

Udobno posvetiti svojemu zasebnemu življenju. Slednjič je prišla tudi zaželena pokojnina in z njo nekaj drobnih neprijetnosti, tako čisto revmatizem, ki mu je onemogočil hoditi na lov. Marie je pa imela slab zločec, kar je bilo krivo, da je bila še bolj sitna.

Čas ni ublažil njune medsebojne napačnosti. Nista se sicer več tako srdito zmerjala, toda ne zato, da bi si bila zdaj simpatičnejša, temveč enostavno zato, ker sta se bila večnih preprirov naveličala. Razen tega je sprejela Marie v službo mlado dekle, na katero je lahko zdaj izlivala svojo svojo jezo in nervoznost. Od tistega dne, ko je prišla v h'šo služkinja, sta sika zakonca še tišje svoje strupene opazke

drug proti drugemu ali pa sta celo molčala in se samo srdito gledala.

Edward je bil košen starček šestinsedemdeset let. Nji je bilo enaindesemdeset let in pod lasmi ki so se bili sčasoma razredčili in osiveli, se je svetilo rdeče obličje, ki ga je najmanjša jeza takoj obarvala na vijoličasto. Nečaki in nečakinje so prišli na sijajno idejo proslaviti njuno zlato poroko. Petdeset let zakonskega sožitja, pol stoletja, ki ni bilo sklenjeno z nobeno dramo...

Bila je lepa svečanost in vse mesto se je je udeležilo. Zupan je pripravil ganljiv govor in gospod župnik je postavil Edwarda in Marie s prižnice za svetel zgled za-

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Praktični izjave beseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih ogiasov je ureba priložiti znamko. — Popustov za male ogiaso ne priznamo.

RAZNO

Beseda 50 par davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

Oglašuj male ogiaso v Slovenski Narod ker so najcenejši!

ZA VSAKO PRILIKO najboljša in najcenejša oblačila si ogledajte pri

PRESKER Sv. Petra cesta 14.

KLISEJE VEČBARVNE JUGOGRAFIKA SV. PETRA CESTA 23

PRODAM

Beseda 50 par davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

MREŽE ZA POSTELJE dobite najceneje v Komenskoga ul. 34. 1129

OREHOVA JEDROA

sortiran cvetlični med in medico dobite najceneje v

MEDAKNI Ljubljana, Zidovska ul. 6. 18/L

STEDILNIK za vzidati — dobro ohranjen, komplet, na 2½ plošče — prodam. M. Novak, Medvode 2. 1165

SLUŽBE

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 8.— din.

NATAKARICE za ob nedeljah sprejme gostilna MARTINC, Zgornja Šiška. 1164

DVE ŠTEPARICI IN TRI ČEVLIJ. POMOCNIKE sprejme takoj Anton Ješe — Tržič. 1166

NARODNA TISKARNA

LJUBLJANA

ČARJENA 1

IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVNIH PREPROSTE IN NAJFINIJEJE

Nad 200.000 umetnih človeških oči

so že izdelali in prodali v Ameriki, kjer pa se peča s tem samo 15 strokovnjakov

Izdelovanje umetnih oči ni monopol, vendar se pa peča s to čudno obrtno na vsem svetu le nekaj strokovnjakov. Tako je v industriji Zedinjenih držav, kjer se dela vse na veliko, samo 15 izdelovalcev umetnih človeških oči. Prvič je tam izdelal umetno človeško oko l. 1851 Peter Gougelman. Njegov naslednik je bil neki Snellen, ki je umetno oko izboljšal s tem, da je napravil v njem vacuum. Snellenove oči so se lažje nosile, bile so boljše, ker so se tudi premikale in prodajali so jih v razmerju 3:1 v primeru z oči starega Gougelmanna.

Stekleno oko stane 15 do 50 dolarjev

Umetno človeško oko se prodaja v Ameriki za 15 do 20 dolarjev. Bogati ljudje kupujejo boljše, siromašnejši se pa morajo zadovoljiti s slabšimi izdelki. Za izdelovanje človeških oči pa ni dobro vsako steklo. Ameriški strokovnjaki uporabljajo posebno steklo iz nemškega mesteca Lauscha. Na leto porabijo nad 50 kg tega stekla, kar zadostuje za izdelavo okrog 20.000 oči. Odjemalec si lahko izbere umetno oko iz bogatega skladišča takoj kakor mu najbolje odgovarja in kakor se ujema z zdravim očesom, ali pa naroči umetno oko točno po svojem očesu. Umetno oko se izdelava vedno nekoliko manjše od zdravega, ker bi se sicer že na prvi pogled opazilo.

Oko čez dan in zvečer

Ker človeško oko zelo izpremeni svoj izraz čez dan, ker izraža različna doživljanja in je zvečer drugačno kakor pri dnevnem svetlobi, imajo ljudje, ki si lahko to dovolijo dve, tri ali pa še več umetnih oči za posebne prilike. Tako se recimo večerni okoličniki po večjih zvezdah ne prespene oči so pa po rdečih nitkah na zrklu podobne pravemu očesu po prečuti noči Trpežnost umetnega očesa je od-

visna od kislosti sluznice v očesni votlini. Čim se steklena površina umetnega očesa toliko obrabi, da njena hrapavost draži nežno sluznico, je treba oko zamenjati z novim. To se zgodi po dveh ali treh letih.

Kdo nosi umetne oči

Umetno oko lahko nosi vsak človek, ki je ponesreči izgubil svoje oko. To so kaj pogosto rokoobranci. Tudi mnogi ameriški nogometaši imajo umetne oči in vendar zelo dobro igrajo nogomet. Samo v enem primeru se je umetno oko razbilo pri uporabi. Bilo je damsko oko in počilo je, ko je sedela dotična dama v frizerskem salonu, kjer so ji delali trajno ondulacijo. Dosedaj so prodali v Ameriki nad 200.000 umetnih oči. Rabijo jih otroci od starosti 6 mesecev, od starčkov v starosti 92 let. Bogate izkušnje omogočajo izdelovalcem, da lahko izdelujejo umetne oči za vsakega človeka. Pred izdelavo očesa po naročilu prouči izdelovalec najprej skrbno oko zdravo oko, njegovo barvo in vse kar je za oko značilnega, drugačno je oko belokozca, drugačno zamorca, Arabca, Indijca itd. Nekateri odjemalci ameriških izdelovalcev umetnih oči pa lahko nosijo umetne oči poljubne vrste po svoji izbiri in okusu. To so tisti nesrečniki, ki so izgubili obe očesi. O nekem mlademu možu pripovedujejo, da je prišel svoje sivomoderi oči zamenjati za rjave, ko se je hotel poročiti z dekletom bolj navdušenim za rjave oči. Moderne umetne oči imajo zadaj posebne steklene ali zlate ploščice, katerih se drži očesni živec tako da se stekleno oko premika s pravim in ne vzbuja zaradi svoje nepremičnosti tolike pozornosti kakor bi jo sicer.

Tudi živali

Umetnih oči pa ne nosijo samo ljudje, temveč tudi mnoge živali. Neki newyorški bankir je naročil umetno oko svojemu priljubljenemu konju. Umetne oči pri psih,

mačkah, papigah in drugih domačih živalih niso nobena redkost. Z mnogimi težkimi oči je bilo pa združeno izdelovanje umetnega očesa za bengalskega tigra v nekem ameriškem živalskem vrtu.

Izdelovanje umetnih oči

Posebno steklo za izdelovanje umetnih oči se dobavlja v cevkah. Cevka se najprej na koncu segreje in od nje se loči potreben kosček, ki tvori temelj steklenega očesa. Nad plamenom se napravi iz stekla kroglica, ki se naplne do velikosti pravega očesa. Sarenica se napravi iz mnogih barvnatih drobnih kosčkov, zlitih pod vplivom vročine s telesom očesa. Potem dobi oko od zunaj posebno barvasto prevleko, ki je tudi vzgana v njegovo površino. Zilice napravijo tako, da prilijejo na oko barvaste steklene lase. S segrevanjem nad vročim plamenom se vse sprime in oko dobi svojo obliko in gladko površino. Med izdelovanjem umetno oko neprestano primerjajo s pravim ali pa z vzorcem. Slednjič se nekoliko popravi obliko umetnega očesa, kajti pravo oko navadno ni povsem okroglo. Izdelane umetne oči primerjajo v kartotekah po velikosti, barvi, ceni, svrhu itd.

Krokodilove oči najlepše

Izdelovalci umetnih oči zavračajo trditve, da bi bilo oko dno duše. V očesu vidijo samo občutljiv in fin mehanizem, ki omogoča živalim dojemati sliko vsega, kar se godi okrog njih. Pogledje oko skozi luknjico v papirju, tako da ne boste videli nič drugega okrog sebe in težko boste spoznali ali gre za oko žene, moža, starčka ali otroka, dobrotnika človeštva ali zločinstva. Edino strokovnjak razločuje oči različnih živali. Oko žuželk se bistveno razlikuje od človeškega. Malo čudna se nam bo zdela izjava nekega strokovnjaka, ki pravi, da ima najlepše oči krokodil. Njihova sarenica je kakor posuta z zlatim prahom.

Dragoceni plini

Dragocene pline imenujemo neli, argon, ksenon, kripton, neon in radijski emanacija. Vsi ti plini so v zemeljski atmosferi. V zraku je približno 0,10% argona, 0,15 odstotka neona, 0,00005 helija, 0,000005 kripton, in 0,00000006 ksenona. Te pline so našli v votlinah rudnin in vulkanskih lavi, dalje v vulkanskih plinih, v rudniškem plinu in naravnem metanu. Spektralno so bili dokazali ti plini na soncu, helij celo prej nego na zemlji, razen tega pa tudi na nekaterih zvezdah.

Iz zraka se pridobivajo ti plini s kompliciranim kemičnim procesom. Helij za zrakoplove pridobivajo iz naftnih plinov. Vse te pline so že izpremenili v tekočino in gosti snov. Najprej so mislili, da se ti plini ne spajajo z drugimi prvini. Leta 1924 je pripravil Manley spojino helija z živim srebrom, leta 1925 je presenetil Boomer znanstveni svet s helidom volframa, leta 1927 je pripravil Morisson helide joda in žvepla. Leta 1931 sta odkrila Kref in Rompe helid talia, leta 1925 je pa pripravil de Foreland hidrate argona, kripton, in ksenona. Znani so pa tudi isotopi poedinih prvov. Največ jih imata ksenon in kripton.

Beseda »tašča« bo črtana

Vesela tašča je dobila v Ameriki sčasoma tako slab pomen, da je postala sinonim prepirljive ženske, ki se je boji vsa okolica. Narodna zveza ameriških tašč je pokrenila zato odločno akcijo, da se beseda »tašča« črta iz slovarja in nadomesti z drugim izrazom, vladnejšim in bolj odgovarjajočim dejanskim razmeram. Zveza pravi, da se je odnos med starši in otroki zdaj močno izpremenil, da se je ameriška žena povsem emancipirala, tako da nima več mnogo spoštovanja do domačega ognjišča. Američani se lahko večkrat ločijo in znova oženijo, tako da imajo po več tašč. Tako je ta beseda polagoma izgubila svoj slaven pomen. Moderne tašče naj bi imele polno pravico do rehabilitacije, ki jo je po mogoče doseči samo tako, da se beseda tašča črta iz slovarja in nadomesti z drugim izrazom.

Trije sodniki v New Yorku so se že ponudili, da izbere najprimernejšo besedo izmed mnogih izrazov, ki jih predlagajo ljudje sami. Zvezi ameriških tašč. Zaenkrat je pa med predloženimi izrazi malo takih, o katerih bi hotela zveza sploh govoriti. Vse kaže, da Američani nisoje jemati tega vprašanja preveč resno.

Inserirajte v „Sl. Narodu“!

Še nekaj o otroški paralizi

Izkušnje kažejo, da ob koncu oktobra ta bolezen navadno poneha, v novembru pa sploh izgine

S širjenjem bolezni se širi tudi strah pred njo, obenem pa povsem razumljivo želja zvedeti, dali imamo proti nji učinkovito zdravilo. Povsod slišite govoriti o serumu proti otroški paralizi, o njegovih učinkih in pravočasni uporabi. Ta serum, tako zvani rekonvalescentni, se pripravlja iz krvi ljudi, ki so otroško paralizo preboleli in pri katerih ne moremo domnevati, da so v njihovi krvi protisilovi proti tej bolezni. Tu pa tam čitamo o dobrem učinku seruma in starši so prepričani, da lahko samo serum reši njihove otroke ter jih obvaruje te nevarne bolezni.

Nikjer pa ne čitamo, koliko je bilo primerov, ko je serum opevedal, čeprav so ga pravočasno in v zadostni količini uporabili. Zdravniki so vedno previdnejši v tem pogledu, ker vedo, da gre otroška paraliza v nekaterih primerih navzlic serumu svojo pot, v drugih pa bolnik ozdravi, čeprav je bil primer navidez najtežji in čeprav ni dobil seruma. Zato je težko zanašati se samo na njegov učinek. Vendar pa, če že imamo pri rokah serum, ga rabimo pravočasno in v izdatni količini. Če ga pa nimamo, ne smemo obupati. Pomagati si moramo pač s tem, kar nam lahko serum nadomesti ali kar je še boljše od njega.

Priznati moramo, da je potrebna rekonvalescentnega seruma malo na razpolago. Uporabimo ga lahko namreč samo v najugodnejših primerih, namreč tam, kjer otrok ne bo imel napredka, pomanjkanje seruma se čuti povsod, zlasti pri sedanjih praktičnih velikih in opetovanih injekcijah. Zato bi bilo hvaljevredno, če bi tisti, ki jih je otroška paraliza kdaj napadla, pa so jo srečno preboleli, dali na razpolago svojo kri bodisi za serum ali pa za transfuzijo.

Kjer ni pri rokah serum, rabijo zdravniki kri staršev, v bolnicah pa neposredno transfuzijo krvi tistih ljudi, ki so paralizo pravkar preboleli. In rezultati so dokaj zadovoljivi. Iz tega je razvidno, da medicina tudi brez seruma ni brez moči, da serum ne pomeni vsega, zlasti če rabijo zdravniki poleg krvi še druga pomožna sredstva, kakor punktiranje hrbteničnega kanala in kadar ordinirajo z desinfekcijskimi sredstvi, kakor je urotropin itd. Ko preneha vročina in drugi hudi znaki, lahko včasih služijo kot dobro pomožno zdravilje obezvajanje hrbtenice z rentgenovimi žarki. Ne smemo se pa zadovoljiti samo z lečenjem akutnega stadija bolezni in neposredno po njem. Tudi če je prizadela bolezen eno ali več okončin, je še mnogo možnosti, da se to stanje zboljša.

Prvo, kar mora storiti zdravnik, je trajno segrevanje napadene okončine, da se pospešuje v nji krvni obtok. V nekaterih primerih se tudi stanje bolnega otroka brezupno. Ne smemo pa izgubljati nade, ker je treba računati s tem, da se lahko zboljšanje v pogledu kretanj nadaljuje od začetka bolezni skozi dve leti. Pogoj je potrpežljivost tako zdravnika samega, kakor tudi staršev, naravnost angelska potrpežljivost, da se ne prepustimo obupu in ne prenehamo zdraviti bolezni. Čim večja je namreč aktivnost pri tej bolezni, to se pravi čim več proti nji delamo, tem večji so uspehi. Potem pride masaža, elektriziranje, aktivne in pasivne kretanje, kopeli, telovadba itd. Otroci, ki jim je paraliza že zapustila posledice v obliki otrpnenja, potrebujejo bolniško nego skozi več mesecev, morda pa tudi let. Seveda pa nobena bolnica nima na razpolago toliko postelj, da bi mogla sprejeti vse take otroke, kadar se pojavi otroška paraliza epidemično. Tu stojimo pred novo nalogo, katere se bo treba oprijeti z vso odločnostjo, če ne bo otroška paraliza ponehala.

Zdaj pa še nekaj besed o profilaksi otroške paralize. Profilaksa je zelo težka, ker o tej bolezni kot rečeno ne vemo mnogo. Če se je pojavila otroška paraliza v hiši ali vasi, je treba takoj omejiti stike z dotično družino in sicer otrok in odraslih. Bolezen se sicer imenuje otroška paraliza, vendar pa lahko napade tudi odrasle. Tak primeri so zlasti pogosti letos. Strogo je treba paziti na osebno čistost, zlasti rok in jedi. Mleko je treba vedno zavreti. Stiki med otroci naj bodo omejeni. Otroci se ne smejo igrati v zaprtih prostorih, ne smejo hoditi v solo ali k telovadbi, v gledališče, kino, tramvaj itd. Otroci naj si večkrat izplaknejo usta s primernim razkuževalnim sredstvom. Ker se zdi, da je zarodek otroške paralize posebno občutljiv za oksidirna sredstva, priporočajo nekateri izplakovanje ust in izpiranje nosu z raztopino kalijevega klorida, toda strogo po zdravniškem predpisu.

Če je prišel zdrav otrok v stik z okuženim — tik pred njegovim obolenjem — ali že z bolnim otrokom, je priporočljivo takoj vbrizgati zdravemu otroku kri staršev ali pa dati mu injekcijo rekonvalescentnega seruma. Toda za učinke ni mogoče jamčiti. Čeprav gre pri otroški bolezni za zelo zahrbtno in nevarno bolezen, se moramo zavedati tudi njene svetle stranske slike, izrezani iz modnega lista in vstavljeni v lep cizeliran okvir. V poznavalčevih očeh se s tem njena lepota ni povečala, toda oko je bolj uživalo ob pogledu na njo, ker je bila njena zunanost prilagoden dostojnejšemu okolju. Kot preprosto dekle še ni znala biti elegantna ali bolje rečeno še ni bilo v nji nič nerodnega ali umetno prazničnega. Njena prirojena delikatnost in umetniški okus njenega poklica sta jo vzpodbujali k tem malim izpremenbam, katerim se zna prava ženska takoj prilagoditi, da pristojno elegantna obleka odtenkom njene polti.

Ko je vstopila v salon, kjer jo je pričakoval princ in kjer se mu je približala ponosno dvignjene glave, je princ mislil, da vidi gospodično de Valcor. Od presnečenja je kar zazijal.

Bertranda je pa v zadregi vprašala. — Ali sem vam tako le veseč? In njene plantete oči so se uprle vanj s pogledom, tako malo podobnim mračnemu čaru oči ene druge, da se je nehote razpršilo princovo spoštovanje do Micheline.

To dekle ni bilo nedotakljivo in ponosno, nje ni ščitil vpliven oče, vpliven vsaj po teži svojega premoženja. To je bilo skromno, preprosto siromašno dekle in na svetu ni imelo nobenega zaščitnika razen dveh žensk — pa še izmed teh dveh je bila ena stara, druga pa umobolna. In on se je pripravil zdaj polastiti se tega zaklada, misleč, da nihče na svetu ne bo zahteval od njega, naj položi račun zanj.

Ves v ognju svojega hrepenenja in pohote je postal Gilbert podjeten.

Posledica teh razgovorov je bila pogodba, s katero sta se obe državi obvezali k medsebojni pomoči v Evropi, če bi bila ena ali druga napadena, obenem je bilo pa v pogodbi določeno, da nobena država ne bo sklenila separatnega miru z nobenim skupnim sovražnikom. Pogodba bi bila morala stopiti v veljavo čim bi Rusija sklenila z Japonsko mir. Razen tega se je Rusija obvezala, da si bo prizadevala pridobiti za to pogodbo še Francijo. Takrat je bila Francija zaveznica Rusije.

Naslednjega dne sta oba vladarja podpisala pogodbo. Obenem sta jo podpisala za Nemčijo nemški državni tajnik Tschirchsky in za Rusijo admiral Birlev. Cesar Viljem II. se je vračal domov zadovoljen, toda kmalu je prišlo razočaranje. Ruska državnika, zunanji minister grof Lamsdorf in ministri predsednik grof Witte s carjevim korakom nista bila zadovoljna in v opozorila sta vladarja na to, da nasprotuje sklenjena pogodba rusko francoski zvezi. Car se spopadka ni dal prepričati. V korespondenci, ki se je razvila v tej zadevi pozneje med cesarjem Viljemom II. in ruskim carjem je slednji v Björkö sklenjeno pogodbo osebno razveljavil. Tako pogodba dejansko nikoli ni stopila v veljavo, vendar pa vidijo nekateri v nji korak k rusko-nemškemu zblizanju.

Največji ognjenik Sumatre se zopet drami

S Sumatre poročajo, da grozi 2.892 m visoki ognjenik Merapi sredi otoka z novim izbruhom. Nastalo je novo veliko polje lave, ki se je dvignila prejšnji teden vsak dan za 6 m. Zadnje dni je notranji pritisk nekoliko popustil, toda lava je samo še 3-4 m pod robom vulkanskega žrela. Prebivalstvo vseh krajev v območju ognjenika je bilo pravočasno opozorjeno naj zbeži na varno. Toda z domačini je križ. Zlasti stari ljudje se nočejo seliti s svojih domov, čeprav se kar tresejo od groze, če pomislijo, da bi morali znova preživljati strašne ure kakor ob bruhanju tega ognjenika pred desetimi leti.

Takrat je našlo smrt 1300 ljudi in blizu 2000 hiš je bilo porušeni. Ko se je potem

ognjenik pomiril, da je bilo mogoče pregledati vse njegovo razcepanje, so vsele na vsem Holandskem v znak narodnega žalovanja zastave na pol droga. Tok zaveze lave, širok več sto metrov, je drvel s pobočja in pokončeval vse, kar je dosegel. V zavezi lave so izginele cele hiše in vasi. Strašna vročina je ubijala ljudi in živali, ki se niso pravočasno rešile. Po izbruhu ognjenika Merapi je ustanovila holandska vlada na Javi vulkansko opazovalno stanico, ki neprestano opazuje podzemno delovanje ognjenikov na Javi in Sumatru ter sproti obvešča oblasti, da lahko pravočasno opozore prebivalstva na pretečo nevarnost in ukrepe vse potrebne, da se prepreči katastrofa.

Daniel Lesueur

Krinka ljubezni

Roman

Bertranda je bila zelo daleč od slutnje, da so na svetu mogoče take sleparije in podlosti. To je mogla slutiti tem manj, ker so se skrivali ti podli naklepi za zenicami, drhtečimi od globokega hrepenenja po nasladih, za zenicami, ki se ji je ob njihovem pogledu topilo srce. Ko jo je Gilbert posadil v najeto kočijo, v njenih očeh krasno kakor kraljevska kočija, se je Bertranda spomnila na pravilico o Pepelici. In ni se čudila, le v sanje je stopala odprtih oči, a vse drugo je zabrisala njena neizkušenos.

V svoji čistosti je hči »Nedolžne« mislila, da je to navadno doživetje deklet.

Ona in Gilbert sta se ljubila. On je bil princ, ona pa lepa. Usoda ju je združila. Gotovo za vedno. In če mu poreče ona: »Poštena hočem ostati,« ji gotovo odgovori: »Postani moja žena.« Te besede je že čitala na njegovih nežnih ustnih, v njegovem po-

gledu, ki jo je kar požiral. Kje bi bila varnost tako popolna, kakor v tako vroči ljubezni?

Zvečer tistega dne okrog sedmih je stopila Bertranda Gaeleova v eno najlepših sob najelegančnejšega hotela v Brestu. Bila je tako razigrana, da je tiho in sama zase ploskala z ročicami in pošiljala lokave poljube proti veliki šatulji, ki jo je bila sobarica položila na divan.

— Ali želi gospa, da ji pomagam? — je vprašala sobarica s ponižnostjo, ki mlado kmečko dekle njene porogljivosti ni slišalo.

Sobarica je spremljala svoje vprašanje z značilnim pogledom. Najprej se je ozrla na skromno obleko, potem pa na elegantno večerno toaleto, naročeno v veliki modni trgovini.

Kako neki se bo ta-le kmetica nališpala? — je pomislila sobarica, — saj si gotovo ne bo znala pomagati z gumbi in zapankami.

Hvala, pomoči ne potrebujem, — je odgovorila Bertranda, ne da bi vedela, kaj se pravi oblaščiti se s pomočjo sobarice, pred katero je čutila zadrego.

Čez dan sta princ in Bertranda kupovala obleke. — Saj vas vendar ne morem odpeljati v Pariz kot mlado bretonsko divjakino, — je dejal princ. — Zame ste dražestna tudi tako, toda tam v Parizu bi se vam smejali.

Branila se je teh zanipljivosti razložit in odklanjala je vse, kar bi dalo njeni zunanosti preveč sijaja.

— Saj dobro veste, Gilbert, da v Parizu kakor tu

ne bom nič drugega, nego navadna čipkarska delavka.

— Saj to je poklic, ki zahteva nekaj koketnosti. Če bi ne bilo tako, bi dela sploh ne dobili. Boste videli, kako lepe vile so pariške grizetke.

— Grizetke? — Kaj pa je to?

— Takta boste tudi vi, Bertranda. Cvet mogočnega velemesta postanete. Razkošno bitje, oblečeno pravilno in ljubce z vsem srcem.

Ozrla se je nanj s krasnimi, žarečimi očmi, kakor da bi mu hotela reči, da izpolnjuje že tretji pogoj.

Ko ji je po povratku v hotel Gilbert pokazal salon med njunima sobama, je naročil, naj prinese tja večerjo.

— Pričakoval vas bom, ta čas pa prečitam novine. Ko se oblečete, pridite tja za menoj.

Vsa očarana je ogledovala zaveso na vratih, ki se ji je zdela, da bi bila vredna, da bi krasila palačo, čeprav ni bila več moderna. In komaj se je upala stopati po mehki preprogi. Njeni prsti so se plaho dotikali namiznega prta iz rdeče volne, v kateri je bilo pa že precej madežev.

In Bertranda je zamenjala svoje pester, tkane nogavice, svoje čevlječke, svojo volneno spodnje krilo, svoje krilo iz navadnega blaga in svojo čisto belo jopico, za črne svilene nogavice, za lepe čevlječke z visokimi petami, za nabrano spodnje krilo, za jopico iz muselina na blede modri prozorni podlagi in za krilo, ki je malo manjkalo, da ga ni oblekla narobe, kajti bilo je volneno, podlaga pa svilena.

Tako oblečena je bila Bertranda podobna mojstr-

Stališče društva za ceste:

Vsaj vzdrževati moramo ceste v teh časih primerno, če jih že ne moderniziramo.

Ljubljana, 23. aprila
Društvo za ceste je zadnja leta postalo ena najbolj popularnih organizacij v javni zahtevi po modernizaciji in izpopolnitvi našega cestnega omrežja, a zadnje čase so glasovi o njegovem propagandnem delu utihnili, kar je pač razumljivo za sedanje resne čase, ko so povsod v ospredju še pomembnejša vprašanja. Na sročnem III. rednem letnem obnem zboru je Društvo za ceste zavzelo javno svojo stališče do svojih nalog in formuliralo zahteve, ki so prilagojene današnjim razmeram. Občni zbor je bil v društvenem prostoru Avtomobilnega kluba na Kongresnem trgu. Udeležili so se ga v iepem številu zastopniki oblasti in sorodnih organizacij. Predsednik dr. Vinko Vrhunec je pa med njimi lahko pozdravil tudi centralnega tajnika Jugosl. društva za ceste Steva Rakovec iz Beograda in zastopnika Društva za ceste iz Novega Sada inž. Lazica. Banskoupravo je zastopal načelnik tehničnega oddelka inž. Fr. Rueh, komando dravske divizijske oblasti kapetan Vončina, mestno občino inž. Mačkovšek, Inženjersko zbornico inž. Pirkmajer, Avtomobilski klub inž. Struna in Kristan, Zvezo za tujski promet Komani in Touring klub inž. Bartl. Društvo za ceste banovine Hrvatske je poslalo pismen pozdrav. Predsednik je pred prehodom na dnevni red posvetil domoljubne besede Nj. Vel. kralju ter prečital najn. naslovljeno vladno brzojavko. Pozdravne brzojavke so pa odposlali gradbenemu ministru, banu in osrednjemu društvu za ceste.

VSA DRUGA VPRASANJA POTISNENA V OZADJE

Predsednik je podal obširno poročilo ter v njem dokazal upravičenost prilagoditve društvenega delovanja novim razmeram. Društvo, ki je doseglo v treh letih svojega delovanja znatne uspehe na področju svojega strokovnega in propagandnega delovanja, ni moglo ostati nepriprazno od sedanjih spremenjenih razmer. Sredi živahnega društvenega delovanja so nastopili usodni dogodki, ko so bila prevrednotena vsa vprašanja javnega življenja ter je bil v prvo vrsto postavljen temeljni in življenjski problem države in naroda. Društvo je moralo računati z novim psihološkim stanjem. Društveni delovni zagon je zato zaustavljen, ker mislijo, da ne smejo javnosti in državi obremenjevati z akcijami, ki bi jih motile v vsakdanji skrbi za druga še važnejša vprašanja.

... IN OVIRE GOSPODARSKEGA ZNAČAJA

Razen teh ovir psihološkega značaja društveno delovanje ovirajo tudi velike spremembe v našem gospodarskem življenju. Poslabšane gospodarske razmere niso ostale brez neugodnega vpliva na dohodke cestnega fonda, tako da je ureditve 6-letnega načrta za ureditev našega cestnega načrta začela na resne ovire. Računati je treba z nadaljnjim nazadovanjem dohodkov in da država potrebuje finančna sredstva za druge namene. Nedavno objavljene spremembe uredbe o cestnih fondih bodo v finančnem pogledu brez učinka. Sedanja sredstva cestnega sklada pa zadostujejo le za anuitete posojil pri državnih denarnih zavodih. Motorni promet pa nazaduje ter se je začela doba demotorizacije zaradi omejitve porabe goriv in otržicočnega uvoza motornih vozil. Razumljivo je, da je radi tega tudi manjši krog pospeševalcev akcij Društva za ceste.

ZA BOLJŠE VZDRŽEVANJE STAREGA CESTNEGA OMREŽJA

Ako je morda vprašanje modernizacije naših cest v teh razmerah izgubilo nekoliko svoje aktualnosti, je postalo tem bolj aktualno vprašanje primernega ter boljšega vzdrževanja cestnega omrežja. V Sloveniji ga moramo prepoznati zlasti s stališča narodne obrambe. Obznavati moramo, da Ljubljana ni dobila zveze z morjem in da niso bile zgrajene nekatere ceste, ki imajo v normalnih časih turistični, sicer pa vojaški pomen. Če nadaljevanje modernizacije naših cest v večjem obsegu v sedanjih razmerah ni mogoče, je pa v eminentnem državnem interesu, da je dovolj kreditov za nemudno popravilo in vzdrževanje cest, kolikor jih pač imamo, predvsem v obmejnih krajih in v odsekih, ki so bili zanemarjeni zaradi nameravane modernizacije. Če v ta namen niso dovolj redna sredstva, so potrebne dotacije, morda tudi iz cestnega sklada, saj njegovi dohodki ne bodo dovolj za večja javna dela, lahko bi pa mnogo koristili vzdrževanju cest. To ni le gospodarsko prometna, temveč tudi vojaško obrambna zahteva, kajti urejene ceste pomenijo bistven del obrambne sposobnosti države prav tako kakor oborožitev njene vojske.

PRVA ETAPA ŠESTLETKE KONČANA

Prva etapa šestletnega programa cestnih del v naši banovini je končana. Državna cesta proti Bledu in njen odcep, banovinska cesta, bosta kmalu v celoti izročni prometu. Oddana so tudi dela za modernizacijo ceste v odseku Jezica—Domžale. Odsek državne ceste Maribor—Pram bodo menda modernizirali v režiji države.

Izkušnje so pokazale, da sedanji način oddaje del ne ustreza, saj ni mogoče od podjetnikov zahtevati, naj sprito nestalnih gospodarskih razmer prevzemajo večja dela za daljšo dobo po obveznih cenah. Tudi to je ena ovir izvedbe šestletnega načrta cestnih del. Morda bi bilo koristnejše, če bi se v sedanjih razmerah omejili na manjša cestna dela, n. pr. na ureditev obmejnih prehodov, modernizacijo cest skozi večja naselja, popravila in preložitve neustreznih tras itd. Podobna dela bi podjetniki lahko prevzeli, saj bi jih končali v krajšem roku.

NOTRANJA UREDITEV DRŽAVE IN CESTE

Glede notranje ureditve države društvo zastopa stališče v soglasju z vsemi gospodarskimi krogi v Sloveniji: gospodarska in prometna enotnost državnega ozemlja mora ostati nedotaknjena in vodstvo cestno prometne politike naj ostane združeno v eni, osrednji instanci. Pri odločanju te instance pa morajo soodločati vsi

deli države. Eksekutivne posle cestne uprave pa je treba docela prenesti na posamezne pokrajine in jim poveriti tudi vsa cestna dela, v kolikor so vsebovana v splošnem državnem načrtu. Pri financiranju teh del je treba upoštevati načela, ki so jih zagovarjali zastopniki slovenskih gospodarskih in prometnih organizacij 9. maja predlamskim na svoji anketi, in sicer, da morajo biti finančna sredstva prvenstveno uporabljena v pokrajinah, kjer so bila zbrana.

ŠTEVILNA BANOVINSKA CESTNA DELA

Med banovinskimi cestnimi deli bo kmalu končano vse delo na betonski cesti, ki ima tudi kolezarsko cestišče, Podvin—Lesce; v polnem razvoju so velika dela pri veliki impetrirani mostu in nekaterih cestah v severnih pokrajinah in letos se nameravajo začeti modernizirati ceste v kranjskem okraju, dalje ceste Bled—Boh. Bistrica, Škofja Loka—kolodvor in Celje—Rogaška Slatina.

Možnosti društvenega delovanja so s tem začitane za bližnjo bodočnost.

DRUŠTVENO DELOVANJE LANI

Poslovna poročila so se nanašala na društveno delovanje v lanskem koledarskem letu, ie za 9 mesecev. Tajnik inž. C. Pirč je podal pregledno poročilo, ki nam kaže, da se je društveno delovanje v glavnem gibalo v naslednjih smereh. Opozarjali so na pomen cestnih del v severnem predelu države; prizadevali so si, da bi prišlo do spremembe uredbe o cestnih skladih in opozarjali so, kako pomembno je vzdrževanje cest. Na sejah so pa še razpravljali o ustanovitvi unije društev za ceste balkanskih držav, o ureditvi prehoda na mejah, o modernizaciji cest v okolici mest, o jadranski cesti, o fotografira-

Letna skupščina SK Amaterja

Če bi imel klub primerno igrišče, bi bilo njegovo delovanje še mnogo uspešnejše

Trbovlje, 19. aprila

SK Amater, voditelj trboveljskega in zasavski nogometni klub, je na letošnjem obnem zboru pregledal uspehe svojega enoletnega sportnega dela. Skupščina je otvoril predsednik g. Podlesnik, ki je v uvodnih besedah orisal pomen načrtnega klubovega delovanja na raznih sportnih panogah in podčrtal vidni napredek Amaterja zlasti v nogometni disciplini. Na njegov predlog so bila poslana pozdravna pisma častnim članom. Vrhovnemu nogometnemu savezu v Beogradu in Slovenski nogometni zvezi.

Po poročilu tajnika g. Kolarja šteje klub 119 članov, med katerimi je 16 aktivnih igralcev. Celotni odbor je imel 16, uprava 13 sej. Članski sestankov je bilo 8. Živahnost delovanja kluba je razvidno tudi iz obsežne korespondence; bilo je 353 došlih in odposlanih pismov. Blagajniško poročilo g. Nagliča je prav malo razveselilo glede na precejšnjo zadolženost kluba, ki ji je težko najti leka s skromno članarino. Blagajniški promet je znašal v tekočem letu 15.687 din dohodkov in 15.934 din izdatkov. Na osnovi revizorjevega predloga je bilo blagajniku izrečeno priznanje in razrešnica.

Strokovno poročilo načelnika nogometne sekcije g. Mrzela kaže živahno gibanje SK Amaterja zlasti v minulem letu, v teku katerega je moštvo odigralo kar 32 tekem, od katerih jih je dobilo 25, 6 neodločenih, 1 tekmo pa izgubilo. Razmerje golov je 134:41. Juniorji so odigrali 12 tekem. Od teh so jih dobili 10, dve pa izgubili. Razmerje golov je 72:25. Prvo moštvo si je priborilo tri pokale in eno kransko diplomu.

Lahkoatletika sekcija je priredila dva mitinga ter so atleti Amaterja gostovali na drugih mitingih. Sekcija pa je po poročilu g. Kneza v težkem finančnem položaju ter ima malo izgledov za bodočo obstoj, še manj pa za uspešno delovanje.

Iz vseh poročil je posneti, da vlada naj-

nju modernih cest itd. — Lani je društvo priredilo v Beogradu lepo cestno razstavo. — Število rednih članov se je povečalo od 118 na 122.

Kratko blagajniško poročilo je podal dr. B. Žužek, ki je pomenje tudi predlagal proračun za letošnje društveno delovanje. V smislu pravil je izstopila polovica članov upravnega odbora, tudi predsednik. Pri volitvah so pa bili izvoljeni zopet vsi dosedajni člani, le s to razliko, da je bil izvoljen za I. podpredsednika načelnik tehničnega oddelka banke uprave inž. Rueh, namesto dosedanjega podpredsednika upokojenega načelnika inž. Skaberneta, ki je pa ostal upravni član. Vsako leto pa volijo nadzorni odbor. Izvoljeni so bili: inž. K. Orel, inž. Fr. Emmer in stavbnik Ivan Brickelj.

RESOLUCIJA

Končno je bila sprejeta resolucija z društvenimi zahtevami, ki jih je v glavnem formuliral za predsednik v svojem poročilu. Predvsem v nji naglašajo, da bi se danje razmere ne sme zaustaviti izvajanja šestletnega programa cestnih del, ker so dobre ceste za državno obrambo neobhodno potrebne, sicer pa služijo gospodarskemu napredku države. Dalje predlagajo preskrbo zadostnih kreditov za primerno vzdrževanje cest. — Če modernizacije cest ni mogoče nadaljevati po načrtu, upajo, da bodo vsaj nadaljevali cestna dela v manjšem obsegu. V času predhodnega zastopja izvajanja šestletke pa naj izdelajo vse podrobne načrte za bodoča javna dela. Končno je v resoluciji še izraženo stališče društva o cestno prometni politiki glede na notranjo ureditev države in upanje, da bo banska uprava nadaljevala cestna dela na svojem področju kljub izrednim razmeram.

Okoliški gostilničarji so zborovali

Občni zbor Združenja gostilničarjev ljubljanske okolice

Ljubljana, 23. aprila

V dvorani kolodvorske restavracije je bil dopoldne trideseti občni zbor Združenja gostilniških podjetij za ljubljansko okolico ob prav lepi udeležbi članstva. Zbor je vodil predsednik g. Avgust Kanc, ki je pozdravil goste, zlasti predstavnika zbornice za TOI in Zveze združenj gostinske obrti dravske banovine. Spomnil se je med letom umrlih članov Ivana Gostinčarja iz Kleč, Jožeta Usnika iz Rudnika, Antona Štruklja s Trate in Josipa Permeta iz Ponove vasi, katerih spomin so zborovalci počastili z vzklikom: Slava!

Predsednik je podal pregled poslovanja v pretekli poslovni dobi. Od lanskega leta se je položaj na polju gospodarstva znatno spremenil. V tem času smo dobili razne nove uredbe in zakonske spremembe. Tako smo dobili z novim letom uredbo o spremembah zakona o neposrednih davkih, zakona o takсах, uredbo o spremembi zakona o državnih trošarinah na vino in žganje, uredbo o spremembi in dopolnitvah uredbe o skupnem davku na poslovni promet, uredbo o narodnem obrambnem fondu, nadalje tudi uredbo o zaščiti nevarnosti, uredbo o kontroli cen, ki je zlasti eden najvažnejših pojavov za prilike, v katerih živimo. Ni dvoma, da imajo vse te spremembe uredb in zakonov značaj vojnega gospodarstva. Posebno važna za gostilničarje je sprememba zakona o državnih trošarinah, ki je prinesla precejšnje izmenadenje. Ponovno so bili uvedeni registri, ki so se jih gostilničarji pred leti s težavo otresli. Združenje je napelo vse sile, da bi se registri ne uvedli, šele po hudi borbi pa se je posrečilo doseči vsaj to, da v krajih izpod 1000 prebivalcev ni treba voditi registrov.

Zasluga v tem gre predsedniku Zveze g. Cirilu Majcnu, ravnatelju Zveze g. Petelinu in zbornici za TOI, ki se jim je predsednik toplo zahvalil. Z uredbo o spremembah in dopolnitvah o državnih trošarinah je tudi znana občinska trošarina na vino in občinah od 1 din na 50 par litru.

Tajniško poročilo o delovanju je podala tajnica gđ. Mara Kozamernikova, ki je poročala, da je po uvedbi pravilnika o pobiranju banovinske trošarine na vino in žganje odredil ban letno kontrolo, da bi se lažje in hitreje preprečilo tihotapstvo z alkoholnimi pijačami. Ta letna kontrola, ki je obstojala iz dveh kontrolnih organov, je kontrolirala tudi gostilniške kleti in zasavila posameznika, ki je nevede kršil trošarinske predpise in je zato imelo združenje obilo posla. Skozi vse leto je združenje pridno zasledovalo šušmarje. Vsa večja šušmarska dejanja je združenje prijavljalo Zvezi, sreskemu načelstvu in pa finančni direkciji. Lani se je članstvo v veliki meri posluževalo pisarne in vlagalo pritožbe na reklamacijski odbor proti previski odmeri pridobine in poslovnega davka.

Radi pogostih pritožb, kako se kuha vevprek žganje iz fig in drugih strovin, ki niso uporabne za kaj drugega, posebno v dolenskih predelih združenja, je združenje s točnimi podatki zaprosilo merodajna oblastva, da se zganejo in tudi protit žganje kuhil posvečajo več pozornosti. Gre tu za splošno korist in dobrobit naroda. V mnogih primerih se je zavzelo združenje pri oblasti za članstvo, ki je iz kakršnihkoli razlogov prekoračilo policijsko uro ali bilo kaznovano radi prestopka gošene ali plesne pridelitve v gostini. Takih primerov je bilo največ v dnevnih predpustih ali na Silvestrovo. Združenje je interveniralo pri me-

rodajnih činiteljih na finančni upravi, sreskemu načelstvu in Zvezi za odpis glob z motivacijo, da je že star narodni običaj, da se na deželi take dni radi nekoliko bolj porazvesele. Tako zabavo si privoščijo ljudje ne na deželi le dvakrat, trikrat na leto, kar se ne more smatrati za pretirano veseljačenje in zapravljanje denarja, zlasti ker si sicer polsčje zabave na privatnih domovih, kjer ni nadzorstva.

Poročilo tajnice navaja še borbo proti registru in zadevne uspehe. Združenje šteje danes 287 gostinskih podjetij in sicer 257 gostiln, 17 krčem, 7 restavracij, 1 gostišče in tri sezonske gostilne. Na novo so bile podeljene koncesije za 3 krčme in eno gostilno. Izbrisanih pa je bilo lani 10 gostilniških koncesij.

Sledilo je blagajniško poročilo, nakar je bil na predlog zastopnika nadzornega odbora podeljen upravi absolutorij. Sprejet je bil tudi proračun za prihodnje leto, nato pa je o odpravi registrov izpronejšje poročal ravnatelj Zveze g. Petelin. Ker upravi še ni potekla poslovna doba, na dnevni red ni bilo volitve novega odbora. Pri služajnostih se je razvila živahna debata v glavnem okrog raznih pretiranih dajatev, nakar je bil občni zbor v redu zaključen.

Delo Mare Tavčarjeve

Ljubljana, 23. aprila

Pred 35 leti se je oglašila v javnosti v »Slov. Narodu« in mu je bila vedno zvesta do 70. jubileja, ko mu je posvetila sonet z akrostihomom. Težko bi šli mimo njenega književnega delovanja, da li ne bi v čast in spomin našli nekaj vrstic.

Mara Jamšek — Tavčarjeva je bila vsekolzi zvesta svojim načelom in ni se odmaknila niti za ped v času terora deželne odbora, niti do danes. Dopolnitev njene usode so bili težki časi in dnevi, a ona ni klonila vsem viharjem in ni bila brodolomka. — Veselo je pela in pisala in v njej imamo vzor granitne značajnosti slovenske žene, intelektualke, pesnice in pisateljice. Od rahle kapi zadeta, upamo v njeno okrevanje, da nas bo še v bodoče zabavala s svojim zlatim humorjem.

Mari J. Tavčarjevi, sol. ur. v pok. priželimo zdravja in nasmejanosti v pomlad, ki prihaja. In naj navedemo v pomladni nastroj zadnjo kitico njene po Zorku Prelovcu uzglašne pesmi, posvečene skladatelju dr. A. Schwabu:

»Spletla bosta gnezdo v meji
za svoj mladi rod,
vse veselo bo in belo
in cvetelo vsepovsod.«

S. V. T.

Tekmovanje naših modelarjev

Ljubljana, 23. aprila

O naših modelarjih smo sicer še prav malo slišali, vendar pa nam je znano že precej, saj so na mnogih modelskih tekmovanjih dokazali, da so vredni visoke pohvale, tako po kvaliteti njihovih modelov, kakor tudi po uspehih, ki so jih na tekmah dosegli.

Jasno se vidi, kako se peščica ljubljanskih modelarjev trudi, da bi svoje delo čim bolj izpopolnila in pri tem zbudila pri širši javnosti malo večje zanimanje za stvar. Modelska sekcija našega Aerokluba, ki je dokaj napredna in aktivna je samo v preteklem letu priredila okrog 30 modelskih tečajev, v katerih se je izvežbalo precej lepo število novih nadebnih modelarjev. Poleg tega je prirejala zanimiva predavanja, da bi tako dosegla svoj namen in izvežbala ter pridobila zase, čim večje število mladih sodolavcev in z njimi število bodočih letalskih konstruktorjev. Zelo uspešno so bila tudi številna tekmovanja, ki jih je bila ta akcija izvedla lani. Prav tako se je tudi letos namenila 5. maja izvesti modelske tekme, ki se bodo vršile na aerodromu pri Dev. M. v Polju. K tekmovanju bodo pripuščeni vsi, ki se bavijo z gradnjo modelov. Krajevni odbori so že dobili tozadevna obvestila iz Ljubljane, da se bodo tudi modelarji iz drugih krajev mogli udeleževati. Rok za prijave je določen do 28. aprila. Prijave morajo biti oddati v pisarno Aerokluba v Ljubljani, Gledališka ul. 10, zunanjji pa v svojih oblastnih odborih. Stroške za vožnjo nosi prireditelj modelske sekcije Aerokluba, prehrano pa si morajo tekmovalci sami oskrbeti. Prijavnine ni. Za prva mesta tako v tekmovanju jadralskih, kakor tudi motornih modelov, so razpisane lepe praktične nagrade. Vsa ostala navodila dajejo odbori Aerokluba. Interesenti torej pohitite!

Iz Kranja

— SK Kranj : SK Reka 1:0 (1:0). Nedejska prvenstvena tekma je potekla v znamenju napovedi ali pa v znamenju tradicionalne sreče, ki jo uživa Reka na kranjskih tleh. Toda tokrat je domače moštvo odneslo vsaj obe piki kljub nizkemu rezultatu, ki ne odgovarja poteku igre. Ako bi Kranj predvedel le nekoliko boljše igrino in izkoristil stalno premoč, bi bil tudi rezultat odgovarjaj. Toda vse to bi bilo, če ne bi bilo tistih »če« in sreče, ki je spremljala Reko tudi večraj. Potek igre nam pove več. Le parkrat po otvoritvi tekme se je posrečilo prodreti Reki pred kranjska vrata. Domači so stalno oblegali vrata Rečanov. Toda kot začaranu, žoga ni hotela v mrežo, kljub lepim šansam. Bolj ko je Reka zgubljala na polju, bušje napake so delali domačini in zastrejalji gotove žoge. Šele tik pred koncem polčasa je kranjsko levo krilo potisnilo žogo v mrežo. Drugi polčas se ni prav nič razlikoval od prvega, le da je Kranj imel še večjo premoč in je bil skoro stalno pred golom Reke, in seveda tudi zastrejal je več skoro sigurno sedečih žog. Kranjski napad je to pot pokazal svojo slabo stran, da se ni znašel pred vrati, dočim je ostali del moštva odlično delal, zlasti halfi in obramba, ki so napad lepo podpirali in ga zalagali z lepo podanimi žogami. Napad pa je razen obeh kril ves trud zaigral z neodločnostjo pred vrati z domisljajimi solo akcijami in brez vsakega čuta za prizemno kombinacijo. Sodi je g. Camernik dobo.

— Upeki nastop gimnastičke mladine. V četrtke popoldne se je vrnil na gimnastičnem dvorišču telovadni nastop vseh oddelkov učencev in učenk kranjske gimnastije, ki je pokazal lepo izvežbanost. Vsi nastopajoči od mlajših do starejših so vajali predpisane proste vaje s potrebno skladnostjo in kriljem. Prostim vajam je sledila orodna telovadna in igre, kjer je večina nastopajočih pokazala izredno dovrženost, kar je pripisati tudi izvežbol-

skemu zanimanju za telovadbo. Naj omenimo le nastopajoče na bradli in nekaterim mlajše na gredi. Ves nastop se je vršil pod vodstvom gim. učitelja g. Otokarja Zagarja, ki je vložil tudi za ta nastop precejšen trud in kot je dokazal nastop, ne zaman. Stariš kakor tudi številni drugi gledalci so bili zadovoljni in niso stedili z odobravanjem.

— Jutri koncert APZ v dvorani Narodnega doma ob 20.30 pod pokroviteljstvom Vcl. kraljice Marije. Ne zamudite koncerta Akademskega pevskega zbora, ki nam bo prinesel pesem prejšnjega stoletja: prepoda in čitalnic. Še danes si preskrbite vstopnice!

Ob smrti Bogomila Gorazda

Ljubljana, 23. aprila

V nedeljo popoldne je umrl na domu v Nunki ulici št. 17 zasebni uradni gosp. Bogomil Gorazd. V najboljših moških letih se je moral posloviti od življenja, v katerem si je prizadeval koristiti svojemu narodu. Že v mladih letih mu je oče, ki je vzgojil svoje sinove in hčere v narodnem duhu, vcepil ljubezen do naroda in narodnih svetinj. Kakorkoli ga je domovina potrebovala, se je pokojni Bogomil odzval. Tako je pometel po prevaru na Koroške in se uvrstil med bore za svobodo severnega dela naše domovine. Med vojno in pred njo je bil v vrstah nacionalnega pokreta. Po značaju je bil miren in dober človek, užival je simpatije vseh, ki so ga poznali. Odlikovala ga je izredna inteligencija in velika nadarjenost za risanje in karikiranje. Kot duhovit karikist se je udeleževal še v predvodenem nacionalnem »Jutru« in pozneje v »Dnevnu«. Zadnja leta je bil vester in marljiv uradnik pri Putniku, a bolezen ga je naposled priklenila na posteljo. Vervoval je v življenje in v svojo domovino do poslednjega diha. Za njim žalujeta roditelji Gorazd in Leske. Pokopali ga bodo danes popoldne izpred hiše žalosti v Nunki ulici. Pokojnemu Bogomilu Gorazdu bomo ohranili lep spomin, žalujočim izrekamo iskreno sožalje!

Smrtna nesreča

Srednje brdo, 22. aprila

V prijaznem zaselku Poljanske doline, v Srednjem brdu, kjer so kopali svoje dni bakreno rudo in kjer imajo še sedaj topel vrelce, se je pripetila pete opoldne nesreča, katere žrtev je postal 60-letni domačin Anton Mezek.

Mezek je bil namenjen v gozd podirati buke. Preden se je odpravil v gozd, se je ustavil pri sosedu, 61-letnem Francetu Colji in ga prosil, naj gre z njim, da bi mu pomagal. Bukve sta začela podirati na kraju, ki mu pravijo domačini Na malinah. Prva bukev je bila posekana, pa ni padla. Zataknila se je za sosedno bukev. Menec, da bo tako najbolje šlo, sta požagala tudi drugo bukev. Čim sta pričeli obe drevesi padati, sta odskočila Colja in Mezek vsak na svojo stran. Kdo vendar bi bil slutil kaj hudega... Nesreča je bila hotela, da je vprav med padanjem dreves močno potegnili veter in v hipu je zasulsko eno bukev tako, da je začela padati vprav tja, kamor se je bil umaknil Mezek. Preden si je ne srečni Mezek sploh mogel pomagati, je padlo težko drevo z vso silo nanj. Bukve je zmečkala Mezku prsni koš.

Colja je nesrečniku takoj priskočil na pomoč. Izvlekel ga je izpod debla in mu skušal pomagati. Življenje je pa medtem v ponesreceno kar vidno ugašalo. V pičli pol uri je bil Mezek mrtev. Na kraj nesreče je prisel tudi banovinski zdravnik dr. Milan Gregorič iz Gorenje vasi. Pokojnika so odpeljali na dom in ga tam položili na mrtvaški oder. Mezek je bil oženjen, brez otrok. Zapušča vdovo Marijo.

Iz Slovenskih goric

— Gradnja telefona v obmejne kraje napreduje. Predčasno so se pričela dela pri gradnji novih telefonskih prog v smeri Sv. Lenart v Slovenskih gorica—Sv. Benedikt in Sv. Ana. Stroške za graditve bo nosila deloma direkcija pošte, telegrafa in telefona v Ljubljani, deloma pa interesirane občine. Tako bodo vendarle dobili dostojni postavljeni važni obmejni kraji telefon.

— Občutno pomanjkanje živinske krme. Sprito lanskega slabega pridelka sena in otave ter dolge zime so mnogim kmetom in bajtarjem pošle vse zaloge krme, da so že sedaj primorani pasti živino. Cene senu dosega 160 din za 1 metriski stot, tako da je mnogim nabava onemogočena.

— Primite vzmerniljivce! Po nekaterih krajih Slovenskih goric se klatijo zadnji čas razni ljudje, ki se izdajajo za brezposelne delavce, ki pa so le delomerni, saj ponujeno delo odklanjajo. Ti ljudje širijo vzmerniljive vesti, s katerimi begajo mirmo ljudstvo, ki takim govoricam kaj rado naseda. Potrebno bi bilo, da bi oblastva take brezvestne strogo kaznovala.

— Požar je uničil gospodarsko poslopje posestniku Martinu Jošovniku pri Sv. Rupertu v Slovenskih gorica. Povzročil je do 10.000 din škodo. Požar je bil potakljen. — Letos se četa Slovenskih goricam obina sadna letina. Sadno dreve bo kmalu v cvetju. Razen češpeli, češnji, breskev in marelic so zlasti močno pogone listnate in cvetne pogonjke jablane in hruske. Vse kaže, da bo letos v Slovenskih gorica sadna letina obilna.

— Požar uničil hišo in gospodarsko poslopje. Pri posestniku Ivanu Škrgetu v Sp. Gasteraju pri Sv. Juriju v Slovenskih gorica je v torek popoldne nenadoma izbruhnil požar. Ki je uničil starovojnisko in gospodarsko poslopje do tal. Ker je pilhal močan veter in so bila poslopja vsa lesena in s slamo krita, je bilo reševanje onemogočeno in so rešili le živino. Škoda presega 15.000 din in ni kriva zavarovalnica, ker nosploja sploh niso bila zavarovana. Požar je nastal zato, ker je skozi nastalo zvežjo razpoko stene ob neč prišel svetilni plamen, od katerega se je zaradi vetra takoj vnela slama in vsa tri poslopja so bila hipoma v plamenih.

— Orožniki so aretirali pri Sv. Lenartu v Slovenskih gorica zloglasnega, že večkrat kaznovanega tatka, vionilca in slerarja Valentina Prestopnika, ki je doma z Brezovice pri Ljubljani in je zagrebel po raznih krajih nešteto tatvin, vlovom in tudi slepni. Značilno je pri tem možu, ker je bil svoečasno 15 let v poštni službi kot uradnik in doslej je 15krat kaznovan. Orožniška stanica v Brezovici in policija v Ljubljani so že deli časa polizvedovali za njim.

Postani in ostani član Vodnikov družbe!

Samo še danes v francoskem kriminalnem filmu
MAURICE CHEVALIER,
E. v. STROHEIM,
PIERRE RENOIR,
MARIA DEA
 Film o lepotic, ki se je žrtvovala, da reši druge žene in o človeku beštiji.
KINO MATICA — Telefon 21-24. Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Razkošna filmska umetnina, z najlepšo glasbo, odličnim petjem in izvrstnim baletom. Prizori, kakršne more ustvariti le največja fantazija!
 V glavni vlogi: **Nelson Eddy, Eleanor Powell**
KINO SLOGA, tel. 27-30 — danes ob 16., 19. in 21. uri.

Charles Boyer in Irena Dunne v divni, prekrasni ljubavni romanci
Ljubavni krik
 Ne zamudite lepega filma, kakršnega že dolgo niste videli.
 Predstave danes ob 16., 19. in 21. uri
KINO UNION, tel. 22-21

DNEVNE VESTI

čala, da se tudi v našem okraju vedno tesneje združujejo bivši borci za našo severno mejo ter poudarjajo naše upravičene zahteve za doseg priznanja njihovi požrtvovalnosti v takratni dobi. Posamezni bivši borci so iznesli na tem zboru svoje težnje, katere bo skušala uprava v danih razmerah povoljno rešiti v korist in dobrobit vsega svojega članstva. Pri volitvah je bila izvoljena stara društvena uprava s predsednikom tov. Bevcem na čelu ter tajnikom tovaršem Lukežem, ki je že dosedaj s svojo nesebičnostjo deloval za doseg ciljev, ki si jih je stavila Legija koroskih borcev v svoj program. Zastopnik glavnega odbora iz Ljubljane je še po končanem zboru ostal v razgovoru s posameznimi člani ter društvenimi funkcionarji in jim tolmačil delo, ki ga vrši glavni odbor za doseg dobrovoljstva koroskim borcem.

— **Zamenjave starih kovancev.** Stari 50-dinarški kovanci so izgubili veljavo že 16. februarja letos ter jih ni več v prometu (po pomoti smo včeraj navedli, da veljajo do istega dne prihodnjega leta). Zlasti je treba opozoriti, da izgube že 30. t. m. veljavo stari 20-dinarški kovanci. Nekateri listi so poročali, da morajo stari denar, ko je že izgubil veljavo, zamenjati se pol leta davčni in poštni uradi ter Narodna banka. S pošte pa so nam sporočili, da so stare dinarske kovance prenehali zamenjati že v soboto, ko so izgubili veljavo, prav tako ne zamenjavajo starih 50-dinarških srebrnikov, 20-dinarške pa bodo zamenjavali tudi le do konca t. m. Kdor bi torej hotel še zamenjati stare kovance, se bo moral obrniti na Narodno banko.

— **Majniški izlet Slovencev.** Planinskega društva bo na praznik Vnebohoda v četrtek 2. maja in sicer na Krkavec. Odhod iz Ljubljane z avtobusom ob 6. zjutraj izpred evangeličanske cerkve. Prihod v vas Grad pri Cerkljah ob 7. uri ter takoj nadaljevanje poti proti domu na Krkavcu, kamor prispejo izletniki najkasneje ob 10.30. Popoldne manjši izleti na Krkavcu. Ob 19. uri povratek z avtobusom iz vasi Grad ter prihod v Ljubljano ob 20. Prve dni maja bo na Krkavcu prvo spomladansko cvetje. Razgled s Krkavca je edinstven. Planinci, pripravite se za izlet nemudoma v pisarno SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta 4-I.

— **Cebelarški tabor v Grosupljem.** Vse čebelarje in njih prijatelje opozarjamo na čebelarški tabor, ki bo 28. t. m. v Grosupljem. Na taboru bodo predavali naši priznani predavatelji in čebelarški strokovnjaki. Nekatera predavanja bodo združena s filmom, ki bo kazal vzroke malic, čebelne bolezni itd. Začetek tabora ob 10. pri čebelnjaku g. Kosaka. Pred taborom bo ob 9. uri služba božja. Čebelarji! Obiščite naš prvi tabor in pokažite, da se zavedate važnosti te lepe in koristne panoge slovenskega kmetijstva.

— **Soferski izpiti poklenih soferjev** in samovozov motornih vozil se bodo vršili za srez Kranj, Radovljica in Škofja Loka v torek dne 21. maja 1940 ob 8. uri pri sreskem načelstvu v Kranju. Interesenti naj svoje pravilno opremljene prošnje, pravčasno vložijo pri sreskem načelstvu v Kranju.

— **Ljubljana—Bloke—Prezid—Parg Čabar—Gorovo—Sušak** redna avtobusna zveza. Odhod iz Ljubljane postajališče gl. kolodvor ob 5.35. Krekov trg 5.40, prihod na Sušak ob 11.35. Odhod s Sušaka ob 13.—, prihod v Ljubljano ob 18.50. Avtopodjetje Pečnikar, telefon 49-28.

— **Erjavce Fran: Slovenija in Sloveni.** Izdala in založila Slovenska straža v Ljubljani 1940, str. 96, cena 20 din. — Pri vsej razgibanosti naše publicistike, smo slej ko prej močno pogrešali priložnost, ki bi nudila v kratki zgoščenosti obliki vsestranskega pregled našega naroda, naše zemlje in naših težnj. Med svetovno vojno je skušal podati takega dr. Krek v svoji znani nemški pisani brošuri, po vojni ga je pa napisal Erjavce, toda tedaj se ni bilo na razpolago dovolj zanesljivega statističnega gradiva in tudi marsikateri drugi pogledi so bili še nerazčiščen, a pozneje se zato nismo več brigali. In vendar nam je neobhodno potreben. Prvič more temeljiti narodna zavest le na vsestranskem poznanju lastnega naroda, drugič je pa za majhne narode naravnost življenjskega pomena, da seznanjajo s seboj večje narode. Kako se nam je lahko mislilo, naševalo ob koncu svetovne vojne, vemo vsi. Danes živimo vnovič na takem razpotju svetovne zgodovine, zato moramo pravčasno opozoriti napake, ki smo jih zagrešili ob priliki prve svetovne vojne. In ravno tem svrham bo priloženo delo odlično služilo. Na eni strani nudi vsakemu bralcu svoj izčrpen pregled, ki bo navzlic svoji zgoščenosti moral v vsakem bralcu nehoti vzbuditi narodno samozavest, na drugi strani pa nuditi vsakemu tujcu vse bistvene podatke o naši zemlji in našem narodu v zemljepisnem, geopolitičnem, zgodovinskem, narodno političnem, kulturnem, gospodarskem, socialnem pogledu. Ker je pisana knjižna živahno, strogo stvarno in objektivno ter je odlično opremljena s mnogostevilnimi lepimi slikami, zemljevidi in črtci, njena cena pa izredno nizka smo prepričani, da bo posegel po njej vsakdo rad, posebno potrebna je pa mlademu rodu. Ne glede bi manjkati v nobeni naši knjižnici.

— **Izd banovtinskega nagradnega natečaja za najboljšo likovno umetnino** z motivi iz domače zgodovine. Za razpis banovtinskih likovnih nagrad za najboljšo likovno umetnino iz domače zgodovine je vladalo letos veliko zanimanje. Tekmovanja se je udeležilo 16 umetnikov v 23 delih, med katerimi je bilo 14 slik in 9 plastik. Razsodišče, ki so ga sestavljali univ. prof. dr. France Stele, prof. in akad. slikar Gojmir A. Kos, akad. kipar Boris Kalin in upravnik Narodne galerije Ivan Zorman in kateremu je predsedoval načelnik prosvetnega oddelka banke uprave dr. Lovro Sušnik, je prisodilo prvo nagrado v višini 6000 din plastik Tine Kosa pod značko »Punjarjeva prisega«, dve drugi nagradi po 5000 din sliki Marija Preglja »Za taborskim obzidjem« pod značko »Pharonica« in plastik Janca Welsa »Slavnostni sprevod po ustoličenju« pod značko »III—X« in dve tretji nagradi po 2000 din sliki Rajka Slapernika »Freskant Janca Ljubljanski pri delu« pod značko »Talma« in sliki Toneta Kralja pod značko »Slovenska blagovestnik«. Ugotovilo se je, da je letošnji natečaj pokazal viden napredek proti lanskemu, ker so umetniki obravnavali dano nalogo konkretnije in predmetneje. Vsa dela bodo po zaključku jubilejne razstave razstavljena v Jakopičevem paviljonu.

— **Iz Legije Koroskih borcev.** V nedeljo 21. t. m. se je vršil občni zbor krajevnih organizacij Legije koroskih borcev v Brezicah ter je ob tej priliki podala društvena uprava svoj obrazec za preteklo poslovnino leto. Udeležba na tem zboru je pri-

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da ne bo nobenih bistvenih sprememb sedanega vremena, krajevne nevihte niso izključene. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Beogradu 25, v Zagrebu, Sarajevu in Splitu 24, v Dubrovniku 23, v Mariboru 22,3, v Kumboru 22, na Rabu 20, v Ljubljani 20,2, na Visu 19. Davi je kazal barometer v Ljubljani 763,7, temperatura je znašala 7,0.

— **Nesreče.** Zidar Ladislav Vrankar iz Ljubljane se je včeraj pešal s kolesom iz Trzina, kjer ga je na cesti podrl neznan avtomobilist. Vrankar je utrpel hujše poškodbe po životu. — Na glavnem kolodvoru je vlak podrl železniškega uslužbenca Leopolda Permeta. Perme je dobil nekaj zunanjih prask in hujše notranje poškodbe. — Dveletno trgovčev hčerko Metko Bracar je podrl neki avtomobilist na Bleiweisovi cesti. Otrok je dobil poškodbe po životu. — Monter mestne elektrarne Vladimir Vadnov je padel na Tržaški cesti z motorja in se poškodoval na glavi.

— **V smrt zaradi nesrečne ljubezni.** V Novem Sadu se je v nedeljo zvečer obesil 18-letni dijak Milan Mišević, sin trgovca Svetozarja Miševića. V smrt je šel zaradi nesrečne ljubezni.

Iz Ljubljane

— **Iz Nesrečne Zvezde.** Tudi ograja v Zvezdi je doslužila, ne le kostanji, ki so se začeli zdaj pod vplivom pomladi zopet pomlajevati. Trate in grede v parku so ograne z železnimi ograjo, ki je bila v prejšnjih dobrih časih zeleno pleškana. Zdaj je nihče več ne pleška, kar je škoda barve, saj je stari park že dolgo obojen, da ga spremljamo. Na ograjah preizkušajo svoje akrobatske sposobnosti mladi vročkrvni ljudje, ki bi radi pokazali svojim damam, kako so močni. Udeležujejo se seveda najrajši ponoči. Polomljena ograja viši žalostno, kakor da je preživela hudo bitko in ljudje se čudijo tem pomankljivostim v parku, ki je sicer vrtnarsko vedno lepo urejen. Tako tudi naša Zvezda nudi sliko značilnega ljubljanskega vandalizma in polovičarstva. Že več let govorimo o odobrenem kreditu 300.000 din za ureditev Zvezde, a vse ostane po starem, le ograje so čedalje bolj polomljene in kostanji bolj trhlji.

— **Iz Samo en primer.** . . . Mnogo se zadnje dni govori in piše pri nas o tujcih. Dobili smo tudi uredbu z zakonsko močjo o bivanju in potovanju tujcev po naši državi. Imamo pa mnogo tujcev, ki so pri nas v službi, na drugi strani pa vse polno naših državljanov brez zaslužka in vsakdanjega kruha. En tak zelo kričeh primer imamo v Ljubljani. V nekem važnem uradu je uslužben tuj državljan. Oblasti bi se morale zanimati tudi za vse tujce, ki so pri nas v službi.

— **Iz Tudi žagarji drv bodo podražili svoje delo.** Žagarji, ki žagajo drva v Ljubljani z motornimi žagami, napovedujejo, da bodo v začetku maja podražili žaganje drv. Zdj žagajo drva po 10 din kub. meter, posej pa bodo žagali le po 15 din, kakor zatrjujejo. Ta podražitev se zdi nekaterim meščanom previsoka, a žagarji jo opravičujejo s podražitvijo tekočega goriva, z davki itd.

— **Iz Koncert za zinsko pomoč ljubljanskim revežem** bo v petek zvečer ob 20. v veliki dvorani hotela Union zbral vsjo glasbeno in dobrodelno Ljubljano. Redni profesor Glasbene akademije g. Julij Bettetto zapoje za ljubljanske reveže Pavčičev »Padale so cvetne sanje in veliko arijo Heroda iz Massenietove opere »Herodiada«. Njega bo pa na klavirju spremljal redni profesor Glasbene akademije g. Janko Ravnik. Odlični pianist g. Anton Trost, redni profesor Glasbene akademije, bo »iz sanjarij« Smetane podal »Ugaslo srečje« in »Uteho« ter Tajčevičev »Dva balkanska plesa«. Umetniška dvojica, prof. Glasbene akademije g. Karlo Rupel, in njegova spremljevalka gđ. Zora Zarnikova, prof. Glasbene akademije, nas bosta obdarila z umetnino nesrečnega skladatelja Marija Kogojca »Andante za violino in klavir«. Solisti Glasbene akademije nam tako na koncertu najdotonejše predstavijo vrhunce slovenskega petja in umetnosti na violini in klavirju. Slovenski vokalni kvintet in s sopranistko gđ. Ljudmilo Polajnarjevo zaspel Hajdrihovo »Siroto« in E. Adamičev »Mara v jezeru«, sam odlični kvintet nas bo pa razveselil z Juvančevimi »Fantovski«. Opozarjamo na predprijavo vstopnic v knjižarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

— **Iz Pevski zbor »Ljubljanskega Zvona«** pripravljajo koncert razvoja cerkvene pesni od Trubarja do Tomca, ki se bo vršil v prvi polovici meseca maja v franciškanski cerkvi.

— **Iz Gledališče mladih.** V ponedeljek 29. t. m. bo ob 20. ponovilo »Gledališče mladih« Cankarjevo »Lepo Vido«. Prva uprizoritev je vsestransko uspešna tako režijsko kakor igralsko. »Lepo Vido« je režiral Zvonimir Sintič, govorniki zbor pa je pripravil Jože Borko.

— **Iz Jančičevo ulico** je mestna občina v zvezi s Karlovsko in Dolensko cesto regulirala in uredila, sedaj je pa treba napraviti na strani proti Gruberjevemu kanalu še oporni zid, na drugi strani pa betonsko ograjo z lesenimi polnili. Dela za napravo opornega zidu in ograje so že razpisana.

— **Iz Šentjakobskem gledališču** bo noč ob 20.15. Pekovska kot dobrodelna predstava za revne učence Državne ženske realne gimnazije v Ljubljani. Pekovska je vesela in srčkana zgodba, ki je v uprizoritvi šentjakobčanov doživela izreden uspeh. Pred lepim in pestrim slik z dobrimi igralci in lepimi opremo, s petjem in godbo nudi res mnogo užitka in zabave. Vse dosegane predstave so bile vedno popolnoma razprodane. Zato si priskrbite vstopnice pravčasno in preživeli boste lep in prijeten večer.

— **Iz Pevski zbor Glasbene Matice** drevi izjemoma nima vaje. Prihodnji vaji bosta pod vodstvom ravnatelja Polića v sredo in četrtek ob 20. za mešani zbor. — Odbor.

— **Iz Tatvine.** Iz stanovanja Ivanka Sloga na Krekovem trgu 11, je bila ukradena damska zaplestava ura, zlat poročni prstan, še nova ročna torbica, nekaj pisem in poselska knjižica, v kateri je bilo 1600 din. Škoda znaša okrog 2000 din. — Iz nove stavbe na Ruski cesti je nekdo ukradel stavljenico Viljemu Batelinu razno kovaško orodje, nakovalno, več diet, klešč in pil. V skupni vrednosti 800 din. — Te dni je bilo vpljeno tudi v plinski avtomat v kleti na Resljevi cesti 16, kjer je vlomilec odnesel 294 din.

Iz Krškega

— **Poštenja vredno.** V počastitev spomina pokojnega Božidarja Romiha, sodnika v Novem mestu sta darovala dr. Zdošek sen. in jun. iz Brezice 100 din sokolskemu društvu v Krškem.

Vprašanje ponovnih porok ločencev

Pustite pri miru ločence, ki največkrat srečno žive v drugem zakonu

Maribor, 23. aprila
 Večkrat se obravnava to vprašanje tudi po dnevnem časopisu, in to s stališča veljavnosti odnosno neveljavnosti v starokatoliški pa tudi v pravoslavni cerkvi. Ni to tako nevažno vprašanje za današnje žalostne razmere, četudi je marsikomu zaradi verske nestrpnosti to strašno neljubo, da je dana možnost, se poročiti se ločencu v eni izmed omenjenih cerkev. Pri tem obravnavanju zapadejo pisci v enem kakor v drugem taboru vedoma ali tudi nevedoma v veliko pomankljivost zadanevega izražanja, ko pišejo na primer veljavnost odnosno neveljavnost starokatoliških zakonov. Zakoni, za katere tu gre, niso neveljavni zato, ker so sklenjeni v starokatoliški cerkvi odtodno v pravoslavni cerkvi, kakor seveda tudi niso nikakoli zakoni veljavni pač zato, ker so sklenjeni v rimskokatoliški cerkvi. Veljavni so prvi kot drugi, neveljavni bi mogli biti le zakoni, sklenjeni po ljudeh, od katerih je bil eden ločen, navajajoč kot razlog: neveljavno razvezan prej prvi zakon, pa naj je potem ponovni zakon sklenjen tudi v rimski cerkvi! To pomankljivo izražanje bi utegnilo neuke ljudi priveriti v zmotu, češ v starokatoliški cerkvi se sploh ne more nikdo veljavno poročiti, kar bi gotovim »dobrotnikom človeštva« ne bilo niti neljubo. Zato pa naj zagovorniki ponovnih zakonov ločencev glede veljavnosti teh pišejo opreznje.

Omogočenje ponovne poroke po razveljavi prvega zakona odtodno ločenca ni zadeva, preko katere bi mogli iti kar tako. Pri vedno bolj množičnih se ločitvah zakoncev bo državna uprava in vsa javnost prisiljena gledati na ta »problem« z drugačnimi očmi, kakor gleda žal pri nas še danes. Vsaka ustanova za sklenitev zakonov, tembolj pa cerkev, bilo ta ali ona, bo stremela pripomoči do čim več srečnih zakonov, četudi ideal samo srečnih zakonov na svetu nikoli ne more biti dosežen, ker so ljudje bili in bodo, dokler bo svet

stal, le ljudje ne pa angeli. Nesrečnim zakoncem pa omogočiti v mejah dopustnosti sklenitev ponovnega zakona, je zelo pomembno in važno socialno vprašanje in kdor bi hotel že kar v principu obsojati možnost ponovne poroke in s tem razvezo prvega (katerega koli) zakona, ni ne razsoden ne inteligenten človek. Niti predstavnik rimskokatoliške cerkve niso vsi tako zakrknjeni, da bi ne uvidevali nujnosti rešitve tega vprašanja. Zato je pa tembolj obsodbe vredno početje kogar koli, ki nepozvan in po nepotrebnem povzroča razveljavljenje ponovnega zakona ločenca odtodno ločencev, ki največkrat srečno in mirno žive v svojem drugem zakonu, rode deco in jo lepo vzgajajo.

Kdaj bo pri nas nastopila doba, ko bo vsa javnost zavzela za rešitev tako važnega socialnega vprašanja še pravčasno, vsaj po 22 letih, edino primerno stališče pa gledala na starokatoliško in pravoslavno cerkev, ki za sedaj edini lečita to socialno rak rano na narodnem telesu, z drugačnimi očmi, kakor to skušajo »dobrotniki človeštva« prikazati. Komu na ljubo? Kam plovemo? — Kazen za greh, rušiti zakonsko srečo ponovno poročenih, ko ni nikakega razloga za to, mora priti, toda žal utegne priti prepozno! Kdo tukaj razmišlja o daljnosežnih posledicah takega početja? Kaj se pravi zakone ločiti od postelje in mize, na drugi strani pa onemogočiti ponovno poročitev? Ubogi Slovenci!

Ob taki priliki se spomnim alegorično podane slike naprednega Slovenca ob priliki nekega obnega zbora, ko je povedal tole: Ko sta še hodila sv. Peter in Pavel po zemlji, sta videla ob cesti sedečega človeka, ki je bridko jokal. Skušala sta ga tolažiti, a bilo je vse zaman. Meni ne more nikdo pomagati, je zatrjeval nesrečnik. Kako da ne, zakaj ne? — Ker sem Slovenec, se je glasil odgovor.

Fr. Segula,
 starokatoliški župnik.

Iz Dupelj

— **Zadostneje razrešeni** upravi gasilske čete. Poročali smo že, da je bila pravilno izvoljena uprava tukajšnje gasilske čete razrešena in da so se odborniki proti razrešitvi pritožili. Sedaj se je moral pred okrajnim sodiščem v Kranju zagovarjati tudi starešina gasilske župe Kranjski upravitelj na Primskovem g. Pavel Japelj, ki je v pismu obdolžil člane razrešene uprave čete v Dupljah, da niso narodno zavedni državljani in da propagirajo tuje ideologije. Razprava je pokazala, da za take klevete g. Japelj ni imel niti najmanjših dokazov, kar kaže tudi njegov govor, v katerem je dejal, da je omenjene klevete napisal sam ne da bi imel za to kakšen razlog. Javnost v Dupljah in gasilci kranjske župe se seveda spravljajo, zakaj je bila potem razrešena zakonito izvoljena uprava? Da je kljub grdim klevetam, ki jih je zmogel napraviti le skrajno brezsrčen človek, možno se kriti razrešitev uprave z izgovorom, da je to notranja zadeva župe pa kaže jasno, kakšne prilike vladajo v našem gasilstvu. Vodeči starešina župe g. Japelj se je poslužil klevete, za katero je bil obsojen na 600 din kazni in 250 din povprečnine pogojno za eno leto dni. Zaradi preizkušnje odmerjene kazni so se zasebni tožilci pritožili. Ob takih postopanjih se moramo le vprašati, kje tiči pri teh gospodih ona krščanska morala, o kateri vedo toliko lepega povedati a njih dela grede preko najprimitivnejših zahtev odnosov do bližnjega.

SPORT

— **Prvenstvena nogometna tekma** med SK Radeče in SK Brezice. V nedeljo se je vršila v Hrastniku na igrišču SK Hrastrnik prvenstvena nogometna tekma med SK Radeče in SK Brezice, katere rezultat je bil 1:0 (0:0). Obe moštvi sta nastopili nekompletni, zato tudi igra ni bila na posebni višini. Bilo pa je opaziti, da sta se obe moštvi borili zelo pošteno. Rezultat ne odgovarja poteku igre, ker so bile SK Radeče v stalni premoči, a napad SK Radeče ni znal izkoristiti prilik za doseg gola, četudi jih je bilo veliko. Obe moštvi sta imeli obe svoje moči v obrambi. V 20 minutah drugega polčasa pridejo SK Radeče po lepi kombinaciji do gola in levo zvezo SK Radeče v kazenskem prostoru zruši obramba SK Brezice. Sledi enajstmetrovka, katero Müller plasira v mrežo in s tem je postavljen končni rezultat 1:0 za SK Radeče. Tekmo je sodil g. Spat August iz Litije zelo objektivno.

Iz Litije

— **»Slovenski Narod«** lahko dobe naši prijatelji že na litjskem kolodvoru takoj po prihodu rednega popoldanskega vlaka ob 14.15. V zadnjih dneh, ko prinaša toliko novic, je za »Slovenski Narod« veliko zanimanje in proda naš kolporter doimala vse izdave že na postaji. Zdj je poskrbljeno, da bo prihajalo v Litijo toliko izstegov »Slovenskega Naroda«, da bomo ustrogi lahko zainteresirani iz trga in Grbina.

Ob smrti vzorne šolarice. Kar nena doma se je raznesla pred dnevi po Litiji vest, da je obbolela na novi bolezni, kakor pravimo pri nas meningitisu. Kovačičeva Katica, hčerka državnega nameščena pri litjskem sreskem načelstvu. Dekletce so odnehali z resilnim avtom v ljubljansko bolnico. Vsa Litija je zatrepetala ob vesti, da se je pojavil meningitis, ki se je doslej širil po Ribčah in ostalih hribovskih vaseh kreniške občine, tudi pri nas. Upali smo, da Katičino obolenje ne bo nevarno, pa smo se žal zmotili. Drugi dan smo že zvedeli, da je Katica umrla. Uboga mati in oče! Katica je obiskovala 3. razred litijske ljudske šole in je bila med najbolj marljivimi učenkami. Posebno se je zanimala za glasbo. Imela je prijeten glasek in se je prošlo jesen začela učiti tudi klavir v naši glasbeni šoli. Stariši so ji v želji, da bi nudili svoji Katici priliko do glasnega izražanja, od svoje skromne plače nabavili klavir. Ves prosti čas je predsedala Katica pri klavirju. Zdj je umolknil in z udarcem, ki je zadel vzgledno Kovačičevo družino, soobstujemo vsi.

Oboleli so še nekateri drugi otroci, ki so bili odpeljani z reševalnim avtom v ljubljansko bolnico. Oblastvo je odredilo zapor litijske ljudske in meščanske šole. Prav tako je prepovedano zbiranje mladine v Sokolskem, Skavtskem in Prosvetnem domu. Pouk je ukinjen tudi na Glasbeni šoli in v harmonikarskem tečaju. Le tedaj, če bomo upoštevali vsi navodila, ki so jih dala oblastva afiširali po Litiji, bomo zatrli nevarno bolezen.

Iz Metlike

— **Vabilo k naročbi.** Te dni bodo nekaterim prijateljem čitateljem poslane posamezne številke »Slovenskega Narodca« na ogled. List prejmejo tudi v prihodnjih dneh in ga ni treba vračati. Poslužite se raje priloženih polnočnic, saj znaša mesečna naročnina samo 12 din. Poskrbite, da je tudi, da bo raznašalec vsak dan list vestno dostavljal naročnikom.

— **Priprave za festival.** Društvo »Bela Krajina« pripravljajo izvedbo narodnega festivala, ki se bo predvidoma vršil sredi meseca junija v Metliki. V to svrhu se je vršil v nedeljo sestanek, ki ga je vodil sam predsednik društva dr. Bano iz Ljubljane. Na sestanku je bil izvoljen pripravljalni odbor za izvedbo festivala v sledečem: predsednik g. Engelbert Gangl, podpredsednik Maletič Ivan in Nemanič Jože, tajnika Bilenec Drago in N. Norbert Klement, odsek za ureditev prostora Turk Stane, odsek za organizacijo izletov dr. Širko, prehrana Maletič in Kopinič, oblepšava mesta Možina Albina-Sirko Vilma in Fux Ludvik, informacijska pisarna Zalar Jože in Štupar Ignac, rediteljstvo Jerina Ivan, veselilni odsek Bitenc Drago, narodne noše Bregar Sabina, organiziranje sejma belokranjskih narodnih izdelkov g. Zalarjeva-Vera Omerzel in Sturm Poldek, razstava črešnje Vilfan Maks, stanovanjski odsek Fux Ludvik, sanitetni odsek dr. Omanen. Obsežne priprave vseh odsekov bodo zahtevale še izpopolnitve, zato bodo v odseke pritegnjene še nove delovne moči. Le brezhibno delovanje odsekov bo jamčilo tudi za celotno izvedbo festivala. Zato se morajo pri tem delu po svojih močeh udeleževati vsi, ki jim je Bela Krajina pri srcu! Meščane in okoličane pa prosimo, da celotni izvedbi pripomorejo še s tem, da bodo upoštevali in izvajali vsa navodila, ki jih bodo prešli s strani odbora in vodstva posameznih odsekov.

— **Občna vest.** Metliko zapusti g. Močvir Anton, pomožni davkar, ki je bil po službeni potrebi premeščen v Ljutomer. V času njegovega večletnega bivanja v Metliki se je vestno udeleževal kot tajnik Protituberkulozne lige, blagajnik društva Rdečega križa in blagajnik CMD. Na novem službenem mestu mu želimo vse sreče!

Iz Šoštanja

— **Zborovanje učiteljev JUJ.** Sresko učiteljsko društvo JUJ v Šoštanju bo zborovalo skupno z društvom Slovenj Gradec 24. t. m. ob pol desetih v Šoštanju. Zborovanje bo ob enem proslava 60letnice obstoja društva. Po zborovanju bo koncert mladinskih zborov iz ljudske in meščanske šole v Šoštanju.

Iz Laškega

— **Okrajni propagandni odbor.** Pred kratkim je vzel v najem okrajni propagandni odbor v Laškem lepo ležečo njivo za pivovarno, kjer je že pričel z delom za postavitev gozdne drevesnice. Čim bo drevesnica ustrežala svojemu namenu, bo krila vse potrebe za gozdni sadikami v vsem srezu. Delo pri drevesnici vodi g. Ferencak Miloš iz Laškega in okrajni gozdar g. Premereštein Robert iz Radeč.

Iz Škofje Loke

— **Mestna občina** poziva vojaške obveznike, da ji nemudoma predlože svoje vojaške knjižice v svrhu objave razporeda.

NOVA SLUŽKINJA

— **Ančka,** zakaj pa niste prišli. Ko sem vas klicala?

— **Saj ste rekli milost!** da danes niste za nikogar doma.